Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-нэй гарана | № 182 (15805) | 1981 оной августын 8, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ШАА ЗӨӨЛГЫЕ ЭЭШЭЛҮҮЛХЭ РГА НҮХЭСЭЛ

...дай ажахын хурдан түргэнөөр хүгжэлтэдэ тран... илангаяа түмэр замай транспорт айхабтар ехэ уд...шанартай, горитой ехэ үүргэ дүүргэдэг гэ...ртиин XXVI съезд онсо тэмдэглэһэн байна. «Бүхы ...ай хахадһаа үлүү хубинь түмэр замаар зөөгдэдэг ... Эхилжэ байгаа табан жэлдэ тэрэнине хүгжөөлгэдэ ...шалагдадаг һомололгонууд 30 гаран процентээр ...лхэ байна. Энэнь поезднуудые шэнэдхэн һайжа...а харгы замай ажахынуудые гуримшуулха арга ол... Станцинин харгы замуудые хүгжөөлгэдэ анхаралаа ...улха шухала—энэ халаа түмэр замаар ашаа зөөхэ ...шадабарние дээшэлүүлгын арьбалалта ехэтэй, хурдан ...н хэрэгсэл мүн»,—гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна ...тарь Л. И. Брежнев съезд дээрэ онсолон заагаа бэ...

...ртиин съездын гол шухала заабаринуудые бодото ...нь бэелүүлэн, ороноймнай түмэр замшад оролдосо...һайнаар хүдэлжэ, Эхэ оронойнгоо экономическа хүсэ ...л бэхижүүлхэ, арадай ажахын элдэб һалбаринуудые ...өхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө ехэ хубитые оруулжа байн... Тэдэнэй тоодо Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан... отделениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ ...лмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мүн лэ энэ шухала зорил...бэелүүлгэдэ хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа сүм ...лэн хүдэлнэ. Байгша ондо хэхэ юумэнинь тон ехэ. ...гэхэдэ, манай республикын түмэр замшад 1981 он...шлээд ехэшье, харюусалгатайшье социалис уялгануу...абаһан байха юм. Жэлэй түсэбһөө гадуур түмэр замай ...спортаар 60 мянган тонно ашаа зөөхэ, вагонуудай ...сые түргэдхэһэнэй, мүн ремонтын, ашаа тээлгэ болон ...тын саг хорооһоной ашаар 2,5 мянган нэмэлтэ ваго...ые сүлөөлөөд, хэрэглэгшэдэй захилаар ябуулха.

...981 оной хахад жэлэй дүнгүүдые харахада, хэлэһэн ... тэрэ хүрэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээнь, арадай ...ын ашаа зөөхэ хахад жэлэйнгээ түсэб түмэр замшад ... процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ ...процентээр ехэ болгоһон байха юм. Пассажирнуудые ... түсэб 101 процент дүүргэгдөө. Энэмнай урдахи жэ...лһээ 5 процентээр дээшэ.

...лон тоото ажалай түрүүшүүл эдэбхи үүсхэлтэйгээр, ...үрэтэйгөөр хүдэлжэ, хубиингаа түсэбтэ даабаринуудые ...һэн дүүргэдэг байна. Жэшээнь, арбадахи табан жэ...дүнгүүдээр түмэр замшадай дундаһаа 122 хүнэй ...Р-эй орден, медальнуудаар шагнагдаһан тухай газе...мэдээсэл толилогдоо бэлэй.

... И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой, ...участогай, Улаан-Үдын вокзалай, түмэр замай Галуу...рай узелай болон бусад коллективүүдэй хүдэлмэ...д ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлана.

...нгэбэшье түмэр замай бүхы хүдэлмэридэ шиидхэг...й асуудалнууд, мүн дутуу дунданuudшье дайралда...зандаа. Бүхыдөө түсэбтэ даабари дүүргэгдэбэшье, ...мышленностиин шухала ашаа, жэшээнь, модо, холимол ...эл, барилгын материал, бусад олон зүйлэй продукци ... түсэб дүүргэгдэжэ шадагдаагүй. Хэрэглэгшэдтэ саг ...ь вагонуудые үгэхэ талаар асуудал мүнөө болотороо ...эгдээгүй байһан зандаа. Энээнһээ боложо промыш...а предприятинуудай гаргаһан шухала продукци саг ...о ябуулагданагүй. Жэшээнь, «Теплоприбор» завод ... тээхэ түсэбөө —50.0 процент. Элхиин авто-заһаба...н завод—66,7, Тимлюйн цементын завод—33,9, ...гатайн леспромхоз—77,9 процент гэхэ мэтэ дүүргэ... байна.

...э юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, олон тоото предпри...уд вагоноор эльгээгдэһэн эд бараа болон бусад ... норматнваар хараалагдаһан болзор соо буулгажа ...нагүй, тэрэнине сүлөөлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр ...адаг байна бшуу. Имагтал энээнһээ шалтагаалан, ва...удай эрьесэ удаарна ха юм. Гансал май һара соо ... тээхэ ба буулгаха үедэ вагонуудай минии зогсолго ... мянган час байха һаа, бодото дээрээ 199,7 мянган ...й туршада минии байлгагдаһан байна. Энэмнай айхаб... ехэ хохидол ушаруулна. Гадна олохон предприяти...д яла түлэхэ баатай болоно. Жэшээнь, вагонуудые ...сэ байлгаһанайнгаа түлөө «Забайкаллес» нэгэдэл ...4 мянган түхэригэй, хилээмэнэй продуктнуудай уп...лени — 21,7 мянган, авиационно завод — 9,2 мян... түхэригэй яла түлэһэн байна.

...имэ байдалай түлөө, нэгэ талаһаа, түмэр зам, нүгөө та...аа, предприяти болон организацинууд зэмэтэй. Жэ...энь, июнь һара соо 2913 вагон дутуу үгтөө, харин ...30-иинь түмэр замай гэмээр хэрэглэгшэдтэ үгтөөгүй ...а юм. Ехэнхинь хэрэглэгшэдэй энэ шухала асуудал...ээн бусаар хандаһанай үрэ дүн болоно бшуу.

...шар нимэһээ промышленна предприятинууд, худал...аймаанай эмхинүүд болон бусад организацинууд ...дынгөө ашаа буулгаха түмэр замай һалаануудые ба...а, шэнэдхэн заһабарилха, шэнэ ехэ складуудые ба...а, ашаа тээхэ ба буулгаха хүдэлмэрине сүм оньһо...уулха талаар тодорхой хэмжээнүүдые абаха ёһотой. ... шухала асуудалаар байгша оной эхиндэ абтаһан ...ПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Со...эй тогтоол дотор ямар предприяти гү, али эмхи зур...н ямар хэмжээнэй барилга хэхэб, хэдыдэ ашаглалта... оруулхаб гэжэ эли тодоор заагдаһан.

...бэшье зарим министерствэнүүд, албан зургаанууд ...он предприятинууд вагонуудай эрьесэ түргэдхэхэ, тэ...эй минии байлгые хороохо талаар бүтэмжэтэй, даам... хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэгүй. Илангаяа «Бу...тсельхозхимия». «Забайкаллес» нэгэдэлнүүд, локомо...-вагон заһабарилгын завод, авиационно завод транс...ртна ажахынгаа хүдэлмэри һайжаруулха талаар бира... юумэ хээгүй. Улаан-Үдын гурилай комбинадта ваго...удай зогсолго түсэбэй ёһоор 1,8 час байха һаа, бодо... дээрээ 12,3 часай туршада минии байлгадаг байна бшуу. ... бүгэдэнтэй мүнөө үедэ эбсэшэгүй байһаниинь эли. ...хоз, совхозуудта ондоо тээһээ ерэһэн һолоомон, бу... тэжээл Саянта, Шулуута болон Харанхы станци...удта хэдэн хоногоор буулгагдадаггүй байһан гээшэ.

Тиимэһээ түмэр замай хүдэлмэри нарижуулан һайжа...уулха, вагонуудые минии байлгаха ябадалые эрид шууд ...дхаха, тэдэнэй эрьесые түргэдхэжэ, ашаг үрэтэйгөөр ...эглэхэ гээшэ гансашье түмэр замшадай бэшэ, харин ...дын хэрэг болоно ха юм. Эндэ предприяти болон ор...низацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна болон нии...н эмхинүүдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдэндэ шанга ...ятэ табиха ябадал ехэ удха шанартай болоно. Ара...ай хиналтын зургаануудай үүргэ энэ асуудалда тон ехэ.

Түмэр замаар ашаа зөөлгын хүдэлмэрине эрид һайжа...уулха, тиигэжэ агydай ажахыда хэрэгтэй ашаа зөөхэ ...сэбтэ даабаринуудые гүйсэд дүүргэхэ гээшэ нютагай ...артийна, совет, профсоюзай организацинуудай болон ...ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилгонуудай нэгэн ...мүн.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ТЕХНИКЭЕЭ ҺААДГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛГЭЭ!

Репортаж

ХҮНЭЙ ЗОРИГ ХҮСЭТЭЙ

Манай хүрэжэ ерэхэдэ, «Заганский» колхозой үбһэшэдэй звеноые даагша Нефед Викулович Денисов ехэшье урма баяртайгаар угтаашэгүй һэн.

— Үсэгэлдэр үдэшэ бороо орожо, сабшаһан үбһыемнай шиигтүүлээд байна. Харыт даа,—гэжэ хэлээд, нэгэ адха үбһэ газарһаа абажа, алыган соогоо эмирэн байба.—Тармагдажа, суглуулагдажа, һүри болотороо хатахал байха гэлсээд, тармажа эхилбэбди,—гэжэ һүүлдэнь нэмэбэ.

— Мүнөө дээрээ 2000 центнер үбһэ һүрилөөд, хорёолоод байнабди,—гэжэ нэмээд, аяар саана тэбхылдэн харагдаһан олон һүринүүдые тэрэмнай зааба.

— Юундэ иимэ олон һүринүүдые табина гээшэбта? Хэдэн зуугаад центнер үбһэ нэгэ һүри болгоходо яаха юм?—гэжэ һонирхобобди.

— 60—70 центнер үбһэ бидэтнай тусхай шарганууд дээрэ сомодог зомди. Үбэлдөө эдэ сомоонуудыешни нэгэ трактораар тракторист гүүрэтэ, отаранuudта шэрээд лэ ябашадаг юм. —гэжэ Нефед Викулович тайлбарилаа һэн.

Үнэхөөрөөшье, үбэлдөө эдэ һүринүүдые шэрэжэ абаашахада, хэды бэлэн байхаб?

Нефед Викулович ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэхэ зуураа ажалайнгаа түрүүшүүлые нэн түрүүшээр дурдаба. Тракторай тармуурта хүдэлдэг Николай Теслев, үбһэ һүрилдэг Петр Иванов, үбһэ һүрилдэг түхеэрэлгэдэ хүдэлдэг Геннадий Симухин гэгшэдые онсолон тэмдэглээ һэн.

Энэ үдэр наран яһала шангаар шаража, үбһэшэдэй шэг шарайда урма баярай ошон үзэгдэхэдэл гэжэ байгаа һэн. Юундэб гэхэдэ, үдэшэ ороһон хура бороодо нороһон үбһэниинь түргөөр хатаад байгаа ха юм. Энэ оньһожоруулагдамал звенодо бүхыдөө 20 гаран хүн хүдэлнэ. Һургуулиин һурагшад, пенсионернүүдшье бии.

«МТЗ-50» түхэлэй гурбан тракторай аяар холо һубарилдан ябахань харагдана. Тэдэнһээ тээ наана Николай Кузьмич Теслев трактораараа туха сүлөөгүй үбһэ тармажа, ута баалнуудые «болхоогоод» саашална. Сергей Ревенский тэдэ баалнуудыень «хамажа» абаад, уданшьегүй тюгүүд болгобо. Тэдэнтэй зэргэлэн Еким Хохлов үбһэ суглуулдаг түхеэрэлгэтэй трактораараа томо гэгшын бухалнуудые һүриин хажууда асаржал, асаржал байха юм. Тиихэдэнь Геннадий Симухин үбһэ һүрилдэг түхеэрэлгын томо «һабарнуудаар» тэдэ бухалнуудыень абаад лэ, сомоо дээрэ табижал мэдэнэ. Манай харaһаар байтар, 60 центнерэй удаадахи һүри шарга дээрэ аятай зохидхоноор сомогдошобо.

Бултадаал туха сүлөөгүйнүүд, нарата үдэрые һамбаашалан, шадаал һаа, үбһэ ехээр хуряаха гээд, хүн бүхэнэй оролдожо байһые тэдэнэй эршэтэ ажал элеэр гэршэлнэ.

— Ингээд лэ зэргэлэн 3—4 һүри бодохо. Тэдэнээ хорёолоод, комиссида тушаадаг зомди,—гэжэ звеноые даагша ойлгуулба.

— Ажалай түлбэри ямар бэ?

— Мүнөө дээрээ нэгэ центнер үбһэнэй түлөө 90 мүнгэн түлэгдэнэ. Энэмнай бага ааб даа. 4 мянган центнерһээ үлүү ехээр бэлдэжэ эхилхэдэмнай, түлбэринь нилээд ехээр нэмэхэ,— гэжэ звеноые даагша хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

Хаража байхада, оньһон техникын хүсөөр эндэ хүдэлнэ. Тракторай косилкануудай хажуурнуудые хурсадхан тошылдодог Федор Абрамович Максимов дүй дүршэлтэй хүн юм. Тэрэ гансал хажуурнуудые тошылдодог бэшэ, мүн үбһэ һүрилхэ, тармаха, нюруулха гэхэ мэтэ ямаршье ажал хэхэ, дүрбэн тэгшэ хүн.

—Түсэбнай 8 мянган центнер. Мүнөө жэлэй ган гасуурһаа уламжалан, иимэ үбһэ бэлэдхэхэ арга гайтай байха ха. Ургаһан бүхы ногоогоо шанар һайнтайгаар, саг болзортонь хуряажа абаха хүсэлэнтэйбди. Болдог дошо, хада шугы, ханаабууд, харгын хажуугаар улаань гараар сабшаха гэлсэнхэйбди. Хүнэй зориг хүсэтэй,—гэжэ саашанхи зорилгоёо звеногойхид тодорхойлоо бэлэй. Иимэ зорилго бэелүүлхынь хүсэхэ, найдахаһаа ондоо эндэ бэшэ юун байхаб? Үбһэшэд амжалтатай ябаг!

С. ОЧИРОВ.

Мухар-Шэбэрэй район.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Һүри бодоно; хажуурнуудые тошылдогшо Ф. А. Максимов; «Заганский» колхозой оньһожоруулагдамал 2-дохи звеноые даагша Н. В. Денисов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШАНАРТАЙГААР

Мөөрөөшын совхозой хүдэлмэришэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын хойноһоо нилээд оролдолго гаргана. Түс ажахын комсомол-залуушуулһаа бүридэһэн звеногойхид үбһэндэ ороһонһоо хойшо ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлана. Звеноые даагша инженер, коммунист Вячеслав Басанович Рабданов залуу үетэниие дахуулан, эгээл харюусалгатай хаһа—тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадажа ябаһандань баясамаар. Тэрэнэй даадаг звенодо 26 хүбүүд, басагад хүдэлдэг юм. Тэрэ өөрөө хэды залуушье һаа, дүрбэдэхи жэлээ звеноые хүтэлбэрилнэ.

Энэ звеногойхид байгша ондо 850 центнер үбһэ сабшажа, совхоздоо тушааха ёһотой. Һүүлэй мэдээгээр тэдэнэр 200 гаран центнер үбһэ һүрилөөд байна. Эндэ комсомолец үхэршэн Баир Батомункуев, шофер коммунист Владимир Дылыков, комсомолшууд Жалба Самбуев, Виктор Тубанов гэгшэд һүри сомоно. Александр Ванчиков морин тармуурта ажаллана. Гар хажууршад Светлана Ванчикова, Дулгар Тугулдурова, Владимир Цыремпилов, Бавасан Цыремпилов болон бусад Дэдэ-Мөөрөөшын һубаг ханаабай захаархи ногоо сабшана.

— Эндэ техникэ хэрэглэжэ болохогүй дээрэһээнь гар хажуураар 40 гектар налхи намагтай газарай ногоо сабшабабди,—гэжэ звеноые даагша В. Б. Рабданов хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье энэ болдог бооритой газарай ногоо эдэ залуушуул эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор ухашалан сабшана. Тэдэнэр арбан үдэр соо 450 центнер үбһэ сомохо даабаритай юм. Хэрбээ энэ түсэбөө дүүргэжэ шадабал, звенодо эрье хони, мүнгэн шан үгтэхэ жэшээтэй. Тиимэһээ эдэнэр арбан хоногойнгоо даабариие дүүргэхын хойноһоо оролдожо байһаниинь бидэндэ ойлгосотой байгаа һэн.

— Бидэнэр сэлмэг үдэрэй час, минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэн, шадаал һаа, ажалаа һайнаар, ехээр хэхэ гэжэ тэмсэнэбди. Манай хүбүүд, басагад энэ жэлэйнгээ гол зорилгые зүбөөр ойлгожо, урдаа дайралдаһан бэрхэшээлнүүдэ дабажа гараhые оролдоно, —гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Нёдондо тэрэнэй дааһан звено 750 центнер үбһэ бэлдэжэ, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгараа һэн. Энэшье жэлдэ туйлаһан амжалтаяа бүри батадхан, урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байна.

Д. ДОНДОКОВ.

Хяагтын район.

ШЕФҮҮДЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Байсын-Үбэр гэгдэдэг газарта эдэ үдэрнүүдтэ эртэ үглөөнһөө орой үдэшэ болотор халуун ажалай охин бууранагүй. Анаагай совхозой гурбадахи отделениин эндэхи сабшалан дээрэ арадай депутадуудай Хоринн районой Соведэй гүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй ажалда хабаадалсана. Шефүүдэй туһаламжа хүргэхэеэ районой түбэй олохон организаци, эмхи зургаануудай коллективүүдэй 60 гаран түлөөлэгшэд мүн лэ эндэ ерэнхэй. Тэдэнэй хүсөөр үдэрэй 50 гектар үлүүтэй газарай ногоон гар хажуураар сабшагдана. Зунай эхиндэ тэдэнэр энэ ажахыда набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэй хабаадаһан юм.

Совхозой эндэхи үбһэшэдэй звено хүтэлбэрилдэг В. П. Ситников шефүүдэй туһаламжые шадамараар хэрэглэнэ. Шугы бургааһатай, налхи болдогтой газарнуудта бэрхэ хажууршадые табижа, һогооборишье ногоо үлөөхэгүйн ажал эмхидхэнэ. Энэ сабшалан нёдондонойхиһоо һайн ургасатай. Үдэр ерэхэ бүри эндэ һүринүүд олошорно. Сабшалан дээрэһээ 13 мянган центнер үбһэн хуряагдахаар хараалагдана.

Гүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд эндэхи үбһэшэдтэ туһаламжаяа үргэдхэхын тула 5—6 хүнһөө тусхай звено бүридхэжэ, байраар байжа хүдэлжэ эхилбэ.

Ц. ЦЫДЫПОВ,
арадай депутадуудай Хоринн районой Соведэй гүйсэдкомой месткомой түрүүлэгшэ.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

ВОРОНЕЖ. Терновско районой залуу комбайнернуудай социалис мүрысөөндэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозһоо А. Щербатых илажа гараба. Тэрэ 5 мянган центнер ороoho сохёо юм. ВЛКСМ-эй райкомой тогтооһон тэрэнэй эсэгын Социалис Ажалай Герой В. Щербатых гэгшын дамжуулгын шан тэрээндэ барюулагдаа. Воронежко областьдо 1981 оной ургаса хуряалгада 3500 шахуу залуу механизаторнууд хабаадана.

БУХАРА. Ромитанска районой Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздо кукурузын үндэр баян ургаса хуряагдаба. Таряашаа гектар бүриһөө 127 центнер алтан шара ороoho суглуулаа. Хлопок ургуулгада үргэнөөр хэрэглэгдэдэг ургамалнуудые хиргаха агротехническэ арга иимэ ургаса ургуулхадань туһалһан байна.

ЧИМКЕНТ. Чимкентскэ областиин ажахынууд ороoho хуряажа дүүргэбэ. Хүсэтэй шанга һалхин, ааяма халуун боложо, аадар бороогой ородог байгаашье һаань, ургаса гээлтэ хоролтодо оруулагдангүй хуряагдаа. Олонхи ажахынуудта байгуулагдаһан диспетчерскэ албанууд хуряалгын бүхы звенонуудай хоорондоо харилсаа холбоо тогтоoходонь туһалһан байна.

Намарай ургамалнуудай таригдаха поли бэлдэгдэнэ. Хахалагдахаар хараалагдаһан талмайн гурбанай нэгэ хубинь хахалагдаад байна.

БЕЛГОРОД. Арбан найман районуудай арбаниинь болзороһоо һурагтүй урид эртын ороoho ургамалнуудые хадажа дүүргэбэ. Бусад районууд һүүлшын мянган гектар таряалангай ороoho хадана. Ажал эмхидхэхэ түрүү арга хэрэглэжэ, иимэ амжалта туйлана.

Вахтын аргаар хүдэлжэ эхилһэн колхоз, совхозууд бултанһаа урид, хүдэлмэриин 10—15 үдэртэ ургаса хуряалгые дүүргээ.

ОРЕЛ. Эндэхи партиин XXII съездын нэрэмжэтэ колхоздо ургаса хуряаха болзорые хоёр дахин хороогоо.

Хуряалга зөөлгын отрядуудай гэшүүд 800 гектар талмайн ороoһые зургаан үдэр соо хадажа сохиһон, таряанай үлэгдэлһөө сэбэрлэһэн байна. Механизаторнуудай ажалые эмхидхэхэ шэнэ гурим туһа нэмэри болоо Таряашанай хүдэлмэри эсэсэй дүнгүүдээр сэгнэгдэнэ. Түрүү колхозой дүй дүршэлые областиин бүхы ажахынууд хэрэглэнэ.

(ТАСС-ай корр.).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ

«РСФСР-эй ГАБЬЯАТА ЮРИСТ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Социалис хуули бэхижүүлхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө «РСФСР-эй габьяата юрист» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Буряадай АССР-һээ

Фортуна Иосиф Иосифовичто — Буряадай АССР-эй прокуророй нэгэдэхи орлогшо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной августын 5.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ

НҮХЭР Г. Е. КУРБЕТЬЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эмхинүүдтэ үни удаан саг соо үнэн сэхээр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай эд хэрэглэгшэдэй холбооной коопзверопромхозуудай трестын директор нүхэр **Курбетьев** Геннадий Ермиловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй **грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной августын 6.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ АША ТУҺАДА

Совет болон хариин гүрэнүүдэй журналистнуудта зорюулагдажа, СССР-эй Верховно Соведэй «Дэлхэйн бүхы парламентнууд ба арадуудта» хандаһан хандалгатай ба КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ хэлэһэн үгэтэй дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай пресс-конференци августын 6-да Москвада болобо.

—КПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө нүхэр Л. И. Брежнев түс хандалгын проектые оруулһан байгаа. Энэ хандалгань дэлхэйн бүхы оронуудта ехэ нүлөө үзүүлһэн, үргэнөөр һайшаагдаһан байна гэжэ бидэ сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэбди, — гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков хэлээ.

Хандалгые сэгнэхэ зуураа, нүхэр Л. И. Брежнев эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ гайхамшагта хубитаяа оруулба гээд, хариин гүрэнүүдһээ абтаһан олохон харюунууд дотор хэлэгдэнэ. Советскэ Союз дайнай аюулай һужэрэлгэтэй эсэргүүсэн тэмсэхээр эрид шууд шиидэнхэй гэжэ Совет гүрэнэй толгойлогшын сесси дээрэ хэлэһэн үгэнь гэршэлнэ, һайнаар бодожо үзэгдэһэн, үндэһэ баримтатай байна гээд нэгэн дууғаар гэмдэглэгдэнэ.

Европын, Азиин, Африкын ба Латиин Америкын олохон оронуудай парламентаринууд, политическэ партинууд болон ниитын эмхинүүд хандалгые һайшаан дэмжэһэн байна.

Тэрэниие харша дурагүйгөөр угтаха ушарнууд байгаа гээд хэлэхэ хэрэгтэй гэжэ А. П. Шитиков үгэеэ саашань үргэлжэлүүлбэ. Хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй, түбхын түрүүн НАТО-гай гол оронуудай правительственна бүлэгөөрхид, мэдээсэлэй зарим зургаанууд СССР-эй Верховно Соведэй үүсхэлэй удха шанарые багадхахые «Кремлиин номнолой ябуулганууд» гэжэ тэрэниие харуулхые оролдоо юм.

Газар дайдын хэмжээнһээ, хүн зонойнь тооһоо, экономическа гү, али сэрэгэй хүсэ шадалһаа дулдыдангүй, бүхы арадуудта ба бүхы гүрэнүүдтэ эб найрамдал, аюулгүй байдал сахихые бидэ хүсэдэгбди гэжэ Союзай Соведэй түрүүлэгшэ үгэынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Хүнэй эрхэнь ажабайха гэһэн амин шухала эрхэһээ эхилдэг.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд: СССР-эй Наукануудай академиин США-гай ба Канадын институдай директор Г. А. Арбатов, «Правда» газетын ахамад редактор В. Г. Афанасьев, ВЦСПС-эй секретарь А. М. Субботин, «Новости» гэжэ хэблэлэй агентствын правлениин түрүүлэгшэ Л. Н. Толкунов пресс-конференцидэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

ХАНИ БАРИСААН—НАЙРАМДАЛ

ЭРХҮҮ. Эндэ долоон хоног соо боложо үнгэрһэн совет ба монгол залуушуулай VII фестиваль залуушуулай толотомо һайндэр болон тодороо.

Хүбүүд, басагад БАМ ба Усть-Илимск, Братск ба Ангарск ошоо, Ангар шадарай бусад хото городууд болон хүдөө тосхонуудай ажалшадтай уулзаа. Тэдэнэр Эрхүүгэй научна түбэй залуу эрдэмтэдэй хүдэлмэритэй танилсаһан, Байгал далай ошоһон, тэндэ «Залуушуул ба оршон тойронхи байгаалиие аршалан хамгаалга» гэһэн темээр түхэрээн столой дэргэдэ хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна.

КПСС-эй XXVI съездын ба МНРП-гэй XVIII съездын шиидхэбэринүүдые үндэһэ болгон, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ дүй дүршэлөөрөө андалдаха, комсомолой болон ревсомолой эмхинүүдэй хани ёһоной харилсаа хүгжөөхэ гээ.

Фестивалиин үедэ ВЛКСМ-эй болон МРСМ-эй хоорондохи харилсаа холбооной удаан болзорой программада гар табигдаһан байна.

Ахамад үетэнэй алдарта ёһо заншалнуудта хүрэмэ байхабди, тэдэниие габшагай ажалаараа арьбадхахабди, хоёр оронoй залуушуулай хани барисааe улам бэхижүүлхэбди гэжэ КПСС-эй ЦК-гай болон МНРП-гэй ЦК-гай, нүхэд Л. И. Брежневай ба Ю. Цеденбалай нэрэ дээрэ эльгээһэн хандалга дотороо хүбүүд, басагад найдуулба. (ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХИЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ

Профсоюзай организацинуудай бэелүүлхэ зорилго, уялга болон эрхэнүүд тон үргэн шуу. Тэдэнэр хүн зоной аша туһын түлөө оролдоно, ажахын, социальна, соёлой зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хабаадалсана, социалис мүрысөө эмхидхэнэ, ухаалан зохёолгын, уралан наринжуулгын хүдэлөө дэлгэрүүлнэ.

Үнэхөөрөөшье, профсоюзай организацинууд үйлэдбэриин, ажаһуудалай аргагүй олон асуудалнуудые шиидхэлсэдэг, коллективүүдэй түсэб болон абаһан социалис уялга дүүргэхэ тэмсэлдэнь ехэ туһа хүргэдэг гээшэ.

Энэ талаар манай Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсож һүүлэй үедэ эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулна. Манай мэдэлдэ барилгын 100 гаран ехэ, багашье коллективүүд ородог. Тэдэнэй дунда «Нижнеангарсктрансстрой», «Улан-Удэтрансстрой», «Забайкалтрансстрой» трестнүүд, «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлени бии. Эдэнэр Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин холын хойто нютагуудай газар дээрэ хэдэн миллион түхэригэй барилга хэжэ байдаг.

Дээрэ дурдаһан эдэ коллективүүд гүрэнэй даабари дүүргэхын тула али зэргын хүсэлэл оролдолго гаргана гээшэб? Социалис мүрысөөндэ хэр эдэбхитэйгээр хабаадана б? Худэлмэришэдые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, дулаан хубсаһаар али зэргээр хангана б? Социальна, соёлой талаар хангалтын асуудалнуудые хэр урагшатайгаар шиидхэнэб? Эдэ мэтын асуудалнууд дорпрофсожой анхаралһаа заашье холодохо ёһогүй.

Бидэ ажалипа коллектив бүхэндэ али бүхы туһаламжа үзүүлхые эрмэлзэнэбди. Социалис мүрысөө аша үрэтэйгөөр, зүбөөр эмхидхэхэ, түрүү онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Манай дорпрофсожой барилгын ба үйлэдбэриин таһагые залуу инженер, коммунист А. Г. Сластной хүтэлбэрилнэ. Тэрэ коллективэйхид барилгын бүхы эмхинүүдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлмэрее ябуулна. Буряадай участогай барилгашадай коллективүүд хоорондоо ажалай хэлсээ баталанхай, тэрэнээ жэншэдгүй бэелүүлхын тула оролдоно.

Жэшээлхэдэ, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин коллективтэй үнинһөө хойшо мүрысэдэг заншалтай. Эдэ хоёр коллектив хараалагдаһан болзортоо мүрысөөнэй дүн согсолно гү? Бэе бэедээ ябалсажа, даабариин дүүргэлтые, мүрысөөнэй ябасые шалгана гү? Шэнэ онол арга али зэргээр хэрэглэгдэнэб? Эдэ гол асуудалнуудые нүхэр Сластной толгойлдог таһагайхид ехэ анхаралтайгаар хинан шалгажа байдаг, тобшолол хэдэг, али бөлохоор туһалдаг гээшэ. Гадна энэ асуудал дорпрофсожой президиумэй заседани дээрэ зүбшэгдэдэг, зохихо шиидхэбэринүүд абтадаг, хабаатай коллективүүдэй анхаралда соносхогдодог юм.

Барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд дорпрофсожой президиумэй заседани дээрэ ажал хэрэг тухайгаа тоосодог юм. Һүүлэй үедэ «Нижнеангарсктрансстрой» трестын, «БАМтоннельстрой» управлениин хүтэлбэрилэгшэд тоосоо. Барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын, тоннельнэ 11-дэхи отрядай коллективүүд даабаряа ходо дүүргэдэггүй, муу шанартайгаар барилгаа хэдэг байжа, ехэ гээгдэлдэ ороһон байгаа. Энэ жэлэй эхиндэ тус коллективүүдые толгойлогшод дорпрофсожой президиумэй заседани дээрэ тоосоо бариха баатай болоо һэн. Дутуу дунданuудынь сүм элирүүлэгдээ, ямар аргаар гээгдэлһээ гараха арга замынь заагдаа, шанга эрилтэ табигдаа бэлэй. Эдэ коллективүүд шүүмжэлэлһээ тодорхой тобшолол хэжэ, гээгдэлһээ гараха хэмжээнүүдые абажа байнхай.

Тоннельнэ 11-дэхи отрядай коллектив даадаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандана. Социалис мүрысөөн эндэ һайнаар эмхидхэгдэнэ. Мастерска участогуудай, бригаданuудай олонхи коллективүүд өөһэд хоорондоо социалис мүрысөөнэй договор баталанхай. Тэрэнээ бодотоор бэелүүлхын тула яһала оролдолго гаргадаг байха юм. Отрядай захиргаан, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар нэбүүлжэ захалаа. Тэдэнэр КПСС-эй XXVI съездэй үргүүлан абаһан социалис уялгаа амжалтатайгаар дүүргэһэн. Хойто-Муяын тоннель, штольни малтаха хүдэлмэри шууд түргэнөөр хэгдэнэ, [illegible]. Байгша оной нэгэдэхи квартал түсэб амжалтатайгаар дүүргэлһэн тус коллектив СССР-эй Транспортна барилгашадай министерствын, профсоюзай ЦК-гай, мүн КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаба.

Хоёрдохи кварталай даабари тус коллектив мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэжэ, Буряадай участогой барилгашадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарба. Барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын коллектив [illegible] оролдоно. [illegible] Барилгашадта [illegible] магазинуудай байшангуудые Уояи поселогто бодхоно. Тиихэдэ һуа дамжуулха соргоншуудые Кичерэһээ Уояи хүрэтэр барижа байна.

Барилга-хабсаралгын 532-дохи поездын коллектив байгша оной үнгэрһэн хоёр кварталай туршада барилга хэхэ даабараа 105 процент дүүргэжэ, КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө бшуу. Тэрэшэлэн КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдажа, эхээр урмашаба.

Бүхы совет арад, тэрэ тоодо БАМ-ай Буряадай участогой барилгашад партиин XXVI съездын хараалһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула хабаа шадалаа зориулна. Социалис мүрысөөн [illegible] коллективүүд [illegible] Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой, «БАМтрансвзрывпром» трестын 88-дахи тусгаар управлениин коллективүүд хэрдохи кварталай туршада һайнаар хүдэлжэ, гээгдэлһээ гарангаба бшуу.

Гэбэшье булта коллективүүд һайнаар хүдэлнэ гэхэ аргагүй. «Улан-Удэтрансстрой», «Забайкалтрансстрой» трестүүдэй коллективүүдтэ эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Эдэнэр даабараа арай шадан дүүргэнэ, барилгын шанар бирагүй. Дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэнь тэндэхи партийна, профсоюзай организацинууд аша үрэ ехэтэй туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. [illegible]

Забайкалиин транспортна барилгашад, Буряадай участогой олон мянган хүдэлмэришэд ехэ зорилгонуудые [illegible]

Хоёрдохи кварталай дүнгөөр болоходоо, барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын коллектив [illegible] 12 дохи, 19-дэхи, 16-дахи отрядуудай, барилга-хабсаралгын 651-дэхи, 581-дэхи, 607-дохи поездуудай коллективүүд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябанаар. Ажалша коллектив бүхэн бүри үндэр бүтээсэ түйлахын тула тэмсэнэ. Энэ зорилгоо бэелүүлхэ хэрэгтэ профсоюзай организацинууд хубитаяа ехээр оруулалсаха уялгатай.

Н. АЛТАЕВ,
Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой секретарь.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
Тобшо мэдээсэл

КПСС-эй Загарайн райкомдо районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоһон байна. Нииитын адууһа малые тэжээлээр гүйсэд хангаха хүдэлмэридэ районой бүхы ажалша коллективүүдые хабаадуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Р. Дмитриев элидхэл хэһэн байна.

Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Шэнэ-Бэрээгэй гол заводой генеральна директор Ю. Н. Цыбиков, Шэнэ-Бэрээгэй сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. К. Кузьмин, «Гигант» колхозой парткомой секретарь К. Д. Яковлев, Хандагатайн леспромхозой ахамад инженер Б. И. Холодов, Загарайн карьероуправлениин ахамад инженер В. Н. Додумало, Загарайн оньһожоруулагдамал мехлесхозой ахамад лесничи Н. П. Белаганский, Горхоной сельсэа Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. М. Рылов, Карл

ХАМАГ ХҮСЭЕЭ— ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ

Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Г. О. Буянтуев гэгшэд хабаадалсаһан байна.

Энэ суглаан дээрэ мүн хуули ёһо эбдэлгэтэй ябуулдаг тэмсэлые шангадхаха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал зүбшэгдөө. Тус асуудалаар КПСС-эй обкомой захиргаанай таһагай инструктор В. А. Малышевский элидхэл хэһэн байна. Энэ элидхэл тушаа Загарайн райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник К. М. Мордовской, районой прокурор Ч. З. Цыренжапов, районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ Н. М. Мархаев гэгшэд үгэ хэлээ.

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаараа зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаһан байна.

Манай корр.

ЛЕНИНГРАД. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ оптико-механическа нэгэдэлэй хамһабариин ажахын һүнэй фермэ үндэр үрэ дүнгөөрөө суурхадаг. Нэгэдэлэй бүхы хүдэлмэришэд тэрэнэй хэшэгтэ түхэреэн жэл соо хүртэжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэлэй үнеэд бэлшээридээ.

ТАСС-ай фотохронико.

БҮЛЭГЭЙ ШАНГА ШАЛГАЛТА

Днепропетровско областиин Новомосковско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо мянган тонно эрхим шанартай, хатуу сортын шэниисэ тушааһые баримталһан тусгаар тамгатай квитанци элеваторай хүдэлмэрилэгшэд барюулба. Энэ документ хадаа баян ургасын түлөө тэмсэлэй түрүүшын илалтые үнэмшэлһэн ушар болоно. Тэрэниие абаһан парткомой секретарь И. Силиин таряалан тээшээ шууд шамдаба. Тэндэл энэ жэлэй хүндэ хүшэр таряа хадалгын хаһа түлэг дундаа ябажа байна ха юм.

Колхозой таряашад таряалан дээрэ угаа габшагайгаар, оролдосо ехэтэйгээр ажаллаа гээшэ. Энэ жэлэй сагай уларил ехэ таагүй байшоо. Иимэ байдалай гасалан үзүүлһэниинь мэдээжэ ааб даа. Тиигэбэшье таряа хадалгын эхилхэ саг хүрэтэр ургасаяа бултыень хамгаалан эдеэшүүлжэ шадаа бшуу.

Штурвал дээрэхи кабинада бүхэлһэн улаан тугханиие намилзуулһан комбайнаа шадамараар жолоодон, сагуундань оруулхадань, энээниие ниилээд бэрхэл хүнэй ябуулдагынь гансата ойлгогдоод лэ һэн.

— Буруул ойлгоолта даа. Энэ механизаторай ажалайнь стаж ехэ бэшэл. Тиимэшье һаа, юрэдөө, түргөөр, шанар һайнтайгаар хүдэлхэдэнь, һаад болохо юумэнь огто ушардаггүй юм. Энэ минии туһалагша Петр Павленко гээшэ. Манай хүдөөгэй соёлой байшангые даадаг хүн юм. Халуун хаһын хүрэжэ ерэхэдэ, мандаа туһалалсажа байна. Үдэртөө 13 — 15 гектар таряа хадана. Гектар бүриһөө 25, үшөө дээшээшье центнер ороохон сохигдоно. Нэгэ час тухай саг эртүүр хүрэжэ ерээ һаатнай, һонин байгаа. Манай партийна бүлэгэй суглаан болоо. Тэндэл тэрээн тушаа баяр баясхалангай һайн үгэнүүд хэлэгдээ, магтагдаа гээшэ, — гэжэ комплексно нэгэдэхи отрядай партгрупорг комбайнер Н. Сидорчук хэлэбэ.

Ажахыда эмхидхэгдэһэн хуряалга-транспортна томодхогдоһон хоёр отрядта таряа хадалгын үшөө эхилээдүй байхада саг зуурын партийна бүлэг байгуулагдаһан юм. Тэдэниие дүршэл шадабаряар баян, хүндэтэй болоһон механизаторнууд Н. Сидорчук, Г. Соболь гэгшэд толгойлно. Имагтал коммунистнуудай эдэбхи эрмэлзэлэй аша туһаар, шууд нэтэрүү ажалай хүсөөр энэ колхоздо эгээл түрүүлэн таряа хуряалга дээрэ вахтенна арга дүршэл нэбтэрүүлэгдэлэн байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха ушар гараа. Түбхын түрүүндэ механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэгдээ. Һуралсалай классуудта, полевой стануудта алба хаагшад, пенсионернүүд, соёлой хүдэлмэри эмхидхэгшэд олоороо суглардаг байгаа. Хүдэлмэриин ехэ дүршэл шадабаритай һурган хүмүүжүүлэгшэд залуушуулые бэедээ даажа абаа. Һуралсалай программа тодорхойлогдоһон, хэрэгтэй болохо техникэ үгтэһэн шуу. Тухашаруулмаар юумэнүүд яһала үзэгдөө һааб даа. Хэды тиигэбэшье энэ ажахы орооһо тушааха графигаа амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Партийна бүлэгэй коммунистнууд урдахи зорилгоёо һайн мэдэнэ, тэдэнэйл жэшээе даган бусад нүхэдынь ажаллана. Һүни нэгэтэ таряалан дээгүүр аадар ехээр адхаржа, ехэ газарай таряан хэбтэшэбэ. Үглөөгүүр эртэ Н. Сидорчук түрүүлэн таряа хадажа эхилбэ. Тэрэ дары коммунистнуудые түргөөр суглуулыт гэжэ рациар сонсхобо. Юун болобо гээшэб? Хадаһан газараа адаглан харан гэһэйнь агрегат зарим хоолосуудые хадажа шадангүй орхижорхиһон байба. Таряагаа гээлтэдэ нигэжэ оруулхагүйн тула комбайнайнгаа хададаг оньһые доошонь буулгагты гэжэ бусад нүхэдтөө заабари үгэбэ. Өөрөө эхи түрүүлэн өөрынгөө хэһэн ойлгомторгүй алдууе зайсуулба бшуу.

Таряа хуряалгын халуун сагта партийна бүлэгэй гэшүүд түр зуура ооһод хоорондоо хөөрэлдэжэ үрдидэг. Тиихэдээ эгээл шухала, зайлашагүй асуудалнуудые шиидхэдэг байна. Николай Федорович ямаршье тэмдэглэл суглаанай боложо байхада хэдэггүй. Харин вахтын дүүрэһэнэй һүүлээр һугалга сооһоо тетрадь гаргажа, зүбшэн хэлсэһэн асуудал тушаагаа богонихон, тодорхой тэмдэглэл хэдэг. Имэл тэмдэглэлнүүдэй үндэһөөр партиин райкомдо ажал хэрэг тушаагаа тоосоо баридаг юм. Хуряалгын эхилһэнһээ хойшо неделишье хүсэд үнгэрөөдүй байна. Гэбэшье тетрадь соо бэшэгдэһэн тэмдэглэлнүүд яһала олон даа. Экипажнуудай мүрысөөнэй дүнгые халаан бүхэнэй һүүлээр согсолхо тухай, арадай хинагшадай хүдэлмэри тухай комбайнер Н. Козловой оруулһан дурадхалай тэрээн сооһь тоб байса бэшэгдэнхэй байһые харанабди.

Эгээл һүүлшын тэмдэглэл тушаа тогтоё. Механизаторнуудай һуудал байдалай, амаралтын ямараар эмхидхэгдэһые дары шалгахыень отрядай начальнигта дурадхагдаһан байба. Полевой станда шэнэ газетэнүүдэй саг соогоо асарагдаагүй байһан ушар һанаа ехэтэ зобсоогоо бшуу.

Партийна бүлэгэй абаһан шиидхэбэринь нигэжэ бэелүүлэгдэбэ ха юм.

Г. ЦУРКАНОВ,
ТАСС-ай корр.

Днепропетровско область.

ТҮСЭБЭЙ ЁҺООР ЭЛЬГЭ ЭНЭГҮ…

Буряадай АССР-эй хүн зониие, тэрэ тоодо Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадые гоё һайн хубсаһаар хангаха гээшэ манай баазын гол зорилго мүн. Худалдан абагшадай эрилтэ хэрэглэмжын хэлбэрищэгүйгөөр ургажа байдагынь мэдээжэ. Бидэнэр тэрэниие хэр дүүргэнэ гээшэбибди?

Магазинуудай, худалдаа наймаанай эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй һанаа дүүрэн ошоходонь, баазын хүдэлмэрилэгшэд баяртай байдаг. Юуб гэхэдэ, хэдэн зуугаад бүлэдэ шэнэ хубсаһа хүнар бии болохонь ха юм. Хангагшадтай һайн харилсаа холбоотой байлга амжалта түйлахада ехэ туһа нэмэри болодог. Тиин Эрхүүгэй ба Шэтын, Рязанска болон Челябинска областинуудай оёдолой предприятинууд хэлсээтэ уялгануудаа хэзээдэшье болзор сооһь дүүргэдэг юм. Чебоксарска трикотажна нэгэдэл, «Литторгодежда», Абаканай ба Ишимбайн трикотажна фабриканууд, Молдавиин трикотажна предприятинууд найдамтай һайн хамжагшаднай болоно.

Гэбэшье бүгэдэн тухай һайнаар хэлэжэ болохогүй байһаниинь халагламаар. Жэшээнь, Буряадай АССР-эй Нютагай промышленностиин министерствын оёдолой-үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлдэ ехэ гомдолтойбди, ёһын тэдыдэ абажа үзэхэ болоо һаа, 1980 оной гурбан кварталда тус нэгэдэл нумаажан бүдөөр оёгдоһон эрэшүүлэй үмдэнүүдые худалдаанда үгэхэ түсэбөө 110 процент… гаһан байна. Зүгөөр… раанай үнэтэй болоо… рэһээ түсэбөө үлүүл… ха юм. Бодото дээрэ… яана» нэгэдэл 1300 … түү үгөө.

РСФСР-эй Минте… промой Улаан-Үдын … галар хусаһанай шэ… рикада худалдан абагш… бидэшье ехэтэ найдаһа… гаабди. Хоёр жэлэй … тэрэ ашаглалтада ору… һэн. Тиин тэрэ гэһэнһ… шо эд бараа худалд… ассортиментыншье та… сэбөө нэгэшье дахин … гүи. Гансахан мүнөө … тус фабрика 8 милли… хуу түхэригэй эд ха… нүүдые бидэндэ дутуу…

Бидэндэ ходо урита… даг бусадшье предпр… нуудые нэрлэһүү. То… лон хэлэбэл. «Горн… «Кузбасс» (Кемеровск… ласть) гэжэ оёдолой … кануд, Курска трико… комбинат, Черемховск… һоной-трикотажна фа… болоно. Жэлэй эхинһэ… шо 1,5 миллионһоо ү… хэригэй яла түлүүлхэ … тэдэнэртэ хуулитаар т… һан байна.

Зүгөөр хүн зоной … хүсэлые хухалдаг ха… гүй хангагшадые яаж… һээлтэйб?

Б. ДОРЖИ…
«Росторгодеждын» Буряадай баазын директор.
Н. САВЕЛ…
арадай хинал… бүлэгэй түрүү…
Улаан-Үдэ хото.
(«Правда» газет… абтаба).

ЭРХИМЛЭГШЭДЭЙ ЖЭШЭЭ ИИМЭ

Һаяхан «Георгиевский» совхозой һаалишад болон үхэршэдэй социалис мүрысөөнэй ээлжээтэ дүнгүүд согсологдожо, шалгарагшадынь тодоруулагдаба. Партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон тус ажахын мал адуулагшад, һаалишад жэлэй эхинһээ хойшо габшагайгаар ажаллаа юм. Жэшээлбэл, совхозой коллектив гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые 115 процент, һү—122 процент дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 119 центнер мяха, 654 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда ябуулһан байна.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ ду… һаалишан Мария Б… Ширапова эрхимлэнэ. … жэлэй эхинһээ хойшо … бүриһөө дунда зэргээр … килограмм һү абажа, … тэмсэлдэ шалгараа. Т… үниинэй һаалишад А. … лова, В. Кретинина, Х… дуева, Д-Х. Дармаев… Байбородина, М. Ката… Жалсанова гэгшэд һү… һаажа тушаана.

Үхэршэдэй дундаһаа … Кретинин, А. Матвеев, … Цыдыпова, Н. Байбо… Б. Сергеев болон бус… химлэнэ.

Д. ДОРЖИ…

Хори.

ХҮЛГӨӨТЭ ҮДЭРНҮҮД
ОЧЕРК

Эгээн түрүүшынхеэ энэ хүнтэй уулзаһанаа элихэнээр һананаб. Үнгэрһэн үбэл бидэ «Юбилейный» совхозой парткомой секретарь Бальжинима Санжиевич Цыдыповтэй ажахынь хонишодой хэдэн үбэлжөөнүүдтэ хүрөөд бусажа ябаабди. Үдэшын наран ороход тээшээ дүтэлэнхэй, ой модоной оройгоор, саһаар хушагдаһан талаар улаабтар элшээ сасажа, аали намдуухан болоод байгаа.

— Үшөө нэгэ айлайда ороод гарахамнай гү? Танилсаа һаагнай, ехэ һонин хүн байха,— гэзд, нүхэрни һиирэгэр модоной саана харагдажа байһан сагаан тала тээшэ машинаяа залаба.

Хаа хаанаһаа нарһан, шэнэһэн, хуһан модоор хүреэлэгдэһэн багахан тала, тэрэнэй хойто захада ойн нэмэридэ түхеэрэгдэһэн гэр, байранууд, үбһэнэй һүринүүд урдамнай харагдаба. Тэндэһээ хоёр томо нохой бидэниие угтан, машинын хажуугаар амадаад харайлдана, абаха эдихэһээ наагуур боронод.

Гэрэй эзэн бээр набтаршаг, хүнгэн алхасатай, тухайлхада, табиһайса гэрамгай наһанай түхэреэн хара шарайтай хүн угтан гаража ерээд:

— Сыдь гэнэм! Юун хашартай нохойнууд гээшэб. Эдэтнай зуухашьегүй аад лэ, юрэл ерэһэн, ошоһон хүниие игэжэ ёһын тэдысэ боhодог, абяа үгэдэг амитад юм даа,— гэжэ тэрэ энеэбхилэн хэлэнэ.

— Танилсагты, манай ажахын үниинэй хонишодой нэгэн Доржо Бадалсуевич Будаев гээшэ,— гэжэ парткомой секретарь бидэниие тэрээнтэй танилсуулаа бэлэй.

— Зай, һайн байна гүт? Хурьгадтнай хэды болобоб?— гэжэ Бальжинима Санжиевич үнеэхил уулзаха бүхэндөө асуудаг ёһоороо асууна.

— Дан муу байнаабди гэхэ болоо һаа, нүгэл. Хонид, хурьгадай эдихэ үбһэн, һолоомон, талха таряаншье бии. Түл түрэсэшье яһала һайн абтажа байна. Теэд нэгэл юумэн һанаамни зобооно. Яаха, хээхэ гээшэбибди гэжэ гайхажа байнаб,— гээд, ахалагша хонишон ехэл һанаата болонгёор хэлэнэ.

— Юун болооб, яагааб? Хэлыт, туһалхалди,— гэжэ парткомой секретарь баһал мэгдэшэбэ.

Саашань лаблажа мэдэхэдэмнай, иимэ юумэн болоһон байгаа. Доржо Бадалсуевичай отарын хонидой байра хуушан юм. Тэрэнэйнгээ досоохи шэбхые нёдондо намар сэбэрлүүлээд, хана хаяаень һайса дулаалаад, хохир ехээр бэлдээд, үбэлэй тэн багта хурьгадые түлэг абажа байтарнь, хонидой байрын досоохи дороһоо гэнтэ ехээр нородог болобо. Хэнэйшье мэдэһээр, дороо шиигтэй байра нарай хурьгадта айхабтар муу ааб даа. Тэдэ нойтон газарта хэбтэхэдээ, абаһаар лэ гэдэһэ дотороо үбдэжэ, шэшэжэ эхилдэг шуу.

Хонишод түрүүшээр тэндээ хуурай хохир зузаанаар дэбдэеэд, хонидой эдеэлдэг хуһамаг соогуур үлэһэн үбһэ, һолоомоной бутархай хог, хоргооһогүйгөөр суглуулжа дэлгэгээдшье туршаба. Теэд тэрэнь баһал үданшьегүй нэбтэ норошодог байгаа.

— Хаанаһаа энэ нойто норо бии болобо гээшэб? Яаха зонбибди? Иигэжэ байһаар, хамаг хурьгадаа хуу гарзалуулахань найл,— гэжэ Цырен-Дулма Дармаевна нүхэрынь гэмэржэ, үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болодог болобо.

— Үнгэрһэн зундаа, намартаа эндэш хура бороотой байгаад лэ, газарынь ехээр нороһон дээрэһээ хурьһэнэи дорохи шииг гэдэхэдээ, өөдөө гаража, иимэ юумэн болоо ха юм. Хараад миин һуухагүй, нэгэл аргыень бэдэрхэ болоолди даа,— гээд, Доржо Бадалсуевич хээр морёо шаргалжа, дүтын ой тээшэ гүйлгэшэбэ.

Тэндэһээ хэдэн эрьесэ хэжэ, хоорбоор дүүрэтэр шоргоолжоной бута асараад, хурьгадайнгаа байра соо адхаа, нарһанай хатаһан шэлбүүһэ дэбдеэ. Байра соо шэбхын үнэр багатай байхынь тула ханаарнь ногоон шэлбүүһэ үлгөө.

Тиигэжэ манай ябахада, тэдэнэр хурьгадайнгаа байра соохи шииг нойтые һураггүй бага болгоһон, хонидой хашаа соо шэбхын эхүүн үнэрыешье үгы болгоһон байгаа бэлэй. Дороһоо хүйтэ абажа, хурьгадайнгаа шэшэхэдэнь, үдэр һүнигүй хара сай шанаад, бүлеэхэнээр уулгаа. Хуушан хушалта, хубсаһа хунараа хуу таһара хайшалжа, шэшэһэн хурьгадтаа бэлхэнсэг хэжэ уядаг һэн. Мүн обёосой талхаар кисель шанажа эдюулээдшье туршаа.

Одоол энэ үедэ Цырен-Дулма нүхэрэйнгөө бүхэли сүүдхэдэ хонидойнгоо байра сооһоо гарангүй хүдэлжэ, эсэшэһэн, зүдэршэһэн шэнги байхадань, Доржо Бадалсуевич тэрэнээ ехэ хайрлажа, аргадан иигэжэ хэлэбэ:

—Ши гэртээ ошожо, нэгэ-хоёр часшье һаань, амарыш даа. Зай гү? Гуйнаб. Иигэжэ байһаар үбдэшэхэлши. Бишини юуншье һаа, эрэ хүн гээшэб. Тэсэнэ бээзб.

— Зай, бараг ааб даа. Гансарайш орхёод, яажа гэртээ хэбтэхэбиб. Үглөөдэртөө Дэлэг хурьгэмнай ерэхэ ёһотой. Тиихэдэнь амархабди. Гансал эдэ хурьгадайнгаа доторoo үбдэхыень болюулаал һаа, һайн юм һэн, —гэбэ нүхэрынь.

Үнэндөө, хонишод, малшадай ажалда али олон иимэ бэрхэшээл, хүшэр хүндэ байдал ушардаг ааб даа. Эдэ бүгэдые дабажа гарахадаал, тэдэнэр зориг дээрээ зориг нэмэжэ, бүрил абьяастайгаар хүдэлдэг болоно гэжэ һанахаар.

— «Үлтиртэрөө шүлэ гарахагүй, үбгэртэрөө ухаа орохогүй» гэжэ намһга удхатай. Намар хашаа соохи шэбхые арилгаха мүртөө, тэрэнэйн-ээ хоёр ханын газаа тээгүүрхи шэбхые малтаһан байгаа һаа, манай газарынь хатаха, иигэжэ норохонь һураггүй бараг байха һэн, —гэжэ нүхэр Будаев хэлэнэ.

Гасалан гансаараа ерэдэггүй гэжэ зон хэлсэдэг. Тушаан болоходо, эгээл тэрэ тухашаруу үедэнь сугтаа ажаллажа байһан хүниинь үбшэлөөд, хэдэн хоногто оройдоо хоюулаа үлөөд, хүдэлхэшье ушар болоо. Аяар 590 шахуу эхэ хонид, мүн тэрэ үедэ гараад байһан 500 хурьгадые эдеэлүүлхэ, харууһалха гээшэ хоёр хүндэ гайтайхан хэрэг. Теэд Цырен-Дулма Дармаевна Доржо Бадалсуевич хоёр мэгдээ һагдаагүй, совхозой дирекциин ондоо хүниие оложо, эльгээтэрнь, өөһэдөө хүдэлоод лэ, нэгэшье хурьга гарзалуулангүй абажа байгаа.

Иимэ байдалда ороод байхадань, совхозой дирекци, мэргэжэлтэд ерэжэ, баһал али болохоор туһалаа. Тусгаар воскресник эмхидхэжэ, шоргоолжоной бута, хатаһан хуурай шэлбүүһэ, хюреэгэй хибэдэһэ зөөжэ үгөө юм.

Тээсгэн хабар хонидой түл абалгын дүн гаргахада, Д. Б. Будаевтан гэр бүлөөрөө хоёрдохёо хурьгалһан залуу эхэ хонидойнгоо зуун толгой бүхэнһөө дунда зэргээр 93 хурьга абажа түлжүүлһэн байгаад, ажахы соогоо социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээ.

— Үшөөл бирааггүйбди гэжэ һананаб. Үнгэрһэн арбадахи һабан жэлдэ зуун эхэ хонин бүхэнһөө 98—100 хурьга ходо абадаг һэмди. Одоол энэ жэлэйнгээ байдалһаа һураал абажа, ерэхэ 1982 ондо һураггүй дээшээ үрэ дүн түйлахын түлөө бүхы шадалаараа тэмсэхэбди, —гэжэ Доржо Бадалсуевич хэлэнэ.

Энэ айлайхи 26 жэлдэ совхозойнгоо хонин ажалда һалкаряагүй хүдэлнэ. Хулһата гэжэ газарта үбэлжөөд, зундаа Ехэ-Яруунна гэжэ нуурай хойто эрьеын нэлэнхы үргэн бэлшээридэ хонидоо адуулдаг юм. Намарынь Улхасаа дабаанай таряалангай һууридa хонидоо адуулжа, таргыень хүсөөдэг, хүсэ шадал һайса абхуулдаг байна.

— Жэл бүхэн хуу адли урагшатай һайн байдаггүй. Юрэдөөл, бүхы юума хээб, одоолшье һанаһандаа хүрэхэ ёһотойбди гэһэншни, баһа нэгэ хүлеэгдээгүй ушар тохёолдоод лэ байха, түсэб, зорилгые буруу һүргөөдхихэ. Энэ жэлдэшье баһа тиимэ юумэн болобо бшуу, — гэжэ Доржо Бадалсуевич хэлэнэ.

Үнэхөөрөөшье, хори-гушан жэлдэ хонидые харууһалжа байһан зондо элдэб юумэн дайралдадаг даа. Зарим жэлдэ ган гасуур болоод, үбһэ тэжээлээр дуталдажа, айхабтар хүшэр бэрхэтэй байдалда орохошье ушар нэгэнтэ бэшэ тохёолдодог гээшэ. Хэды тиигэбэшье Цырен-Дулма, Доржо Будаевтан хамагай хойно гараба, эгээл бага нооһо хайшалба, хурьга үсөөнөөр абаба гэжэ оройдоо дуулдаагүй.

— Зундаа хэдышье эртэлжэ энэ айлайда ерэхэдэшни, хонидоо бэлшээридэнь үни гаргажархинхай, адуулжа ябахал. Тобшоор хэлэхэдэ, ажалаа иигээд, тиигээд хэгты гэжэ дээрэһээ заабари үгэхые хүлеэгээд һуухагүй, хуул өөрынгөө һанаагаар бүтээдэг зантай хүн юм. Һүүлэй арбаад жэлдэ хонидоймнай байрые заһабарилжа, хуһамаг хорёо барижа үгэгты гэжэ Доржо Бадалсуевичай хэлэхые нэгэтэшье дуулаагүйб. Хэзээдэ, ямаршье сагта бүхы байра байдалынь дарагар, ябтаб гэмэ байдаг. Ёһотойл найдамтай, бата бэхи хүн гээшэ,— гэжэ «Юбилейный» совхозой ахамад зоотехник Ц. Н. Жамбалов хэлээ бэлэй.

Нээрээшье, үбэлжөөнэйнь байра байдал ехэ бүхэригөөр хэгдэнхэй. Үбһэнэйн[…] рёо модо хахалжа хэһэн […] заан хэбтагайнуудаар бари[…]. Тиимэһээ тэрэнь олон жэл[…] дэрхэгүй бүхэ байна бшуу.

Хонидые үглөөгүүр шу[…] һаа, эртэ, шүүдэртэй ногоо[…] һайса бэлшээжэ үрдиһэ[…]жэ тэрэ оролдодог. Һай[…] зөөлэхэн ногоо садатараа […] хэдээ, хонид түргэн тарга[…] гэжэ хэндэшье мэдээжэ. […]марынь, үбэлынь хони[…] Хулһатынгаа бүхы […] зайлгажа адуулдаг юм. […] гэдэхеэр, тэндэнь һалх[…] урин дулаан байна. Хоёр[…] хёор, хонид намартаа, ү[…]дөө хуһа, уляаһанай, бү[…]һанай үлэһэн набша н[…] шэмхэлхэ, саһан доороһоо […] таһан һархяаг сүглүүлжэ […]хэ ехэ дуратай юм. Энэнь […]нидой досоохиие харуу[…] витамин, белогтой тэжээл […]ложо үгэнэ.

—Оромыень олоод […]лөө һаа, энэ ажалда яһал[…]жалта түйлагдахал юм […] Жэшээнь, тэрэ ажахын […] соон гээшэдэнь ороод, […]нидойнгоо эдихэ үбһэ […] жээл өөһэдөө сабшажа, […]ряажа абадаг болоно, […] үбэлжөөнэйнгөө хажууда 15[—]20 гектар зэлёнко тариха […]зартай байгаа һаа, зохид […]ха гэжэ һанагшаб. Хүн […]хэн бэеэ даагаад хүдэлэ[…] бүхы юумэндээ эзэн ба[…] даа, һураггүй харюусалга[…]тэй, ухаан бодолоо һайса[…] гэхэ баатай болодог шуу […] Тэрэгүйгөөр ходо ондоо […]нэй, хүтэлбэрилэгшэдэй […] хараад һууҗа һурашаха[…] урагшаа ябахагүйш, — гэж[э] Доржо Бадалсуевич хэлэнэ.

— Зай, болил даа. Ма[…] пенсидэ гарахаяа байгаад, […] гээ бэеэ даажа хүдэлэ[…] өөрөө үбһэ сабшахам […] хүмши. Үнгэрһэн үбэл хо[…]лаа үлөөд тухашарһанаа […]таа аалши? — гэжэ Цырен-Дулма Дармаевна нүхэрые дуугарна.

— Нээрээшье, наһатай бо[…]лоходо, бэрхэтэй байна, һ[…]наан яһалал байгаад, һой[…]мнай хүрэхэеэ болино ха юм. Нүхэрни мүнөө жэлдэ пенси[…]дэ гараханх. Энээнһээ үрагша[…] хүбүүн, басаган хоёрнай […]таа хүдэлэлсэдэг һэн. Теэд Цырен-Бата хүбүүн Совет Ар[…]миин албанда ошоо. Бүтэд[…] басагамнай нарайтай боло[…]хой. Тиимэһээ хүргэн хүбүү[н] Дылык Жалсановые хажуу[…]даа хүдэлгэжэ, хурьгадн[…] абаа һэмди, —гэжэ тэрэ са[…]шань хөөрэнэ.

Хододоо урагшаа һана[…]тай, үнэн шударга, сэхэ с[…]бэр сэдьхэлтэй, хөөрэмгэй ху[…] хюун зантай энэ хүнтэй инга[…]жэ танилсаһанаа хэзээдэшье мартадаггүйб.

М. НАМЖИЛОВ.

Яруунын район.

…Н ЗОХЁОЛШЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

ГҮНЗЭГЫ БОДОЛНУУД ТҮРӨӨ ҺЭН

…эй Уран зохёолшо… …одохи съездэ хабаа… …зол заяан намда ту…

…й һайхан сагай, ню… …30-най нарата һайхан …үр зүблэлтэ уужам …м зүг бүриһөө съезд… …рижо ерэһэн уран зо… …д оронойнгоо зүрхэн … Кремлиин ехэ ордон … субаба. Бултыень …н харанам, һонирхо… омогорхоном. Ямар …ээлнүүдые бэшэжэ, … зондоо, олон ун… …таа бэлэглэһэн, орон … бүхы дэлхэй дээрэ …э болон тодорһон хү… …нэй дунда ябана гэж… …Мэдэхэ дуратай уран …одтоёо уулзажа, ню… … хаража, гараа адхал… хөөрэлдэжэ байхада, …сэдьхэл уярма һайхан … Сугларгашадай дун… …утадууд, геройнууд, … шангай лауреадууд Агууехэ ород арадай… …суута уран зохёолшод… …Украинын, Казахстанай …бусад союзна респуб… …удай мэдээжэ уран зо… …д аха дүүгэй халуун …гаар тэбэрилдэн золго… …лыень харахадаа, һай… …ар. Хара бараан, шо… сагаан тойробшо мал… … суглаашадые казах, … угалзатай, хара орёоб… … нүхэдые узбек гэжэ …р танихаар. Эндэ манай орон соохи олон яһатанай түлөөлэгшэд бии.

Урда барга харанхы сагта буряад шэнги гээгдэнги бага яһатанай үрэ бэе эндэ дүүрэн эрхэтэй, сэдьхэл сэлинхэй ябанад. Саарһан дээрэ нэрэгүй, буруугаа бэлшээриһээ гараагүй, заха хизаарай ой тайгаар агнуури намнажа, губи таладаа малаа хаража амидаржа һууһан арадһаа зүблэлтэ жэлнүүдтэ бэлигээрээ тодоржо, түрүү уран зохёолшодой зэргэдэ жагсаһан нүхэдөө онсо ажаглан харанам: зүүн зүгһөө ерэһэн, «Үргэн Амар» гэжэ алдаршаһан романай автор Г. Ходжер манай романист Ц-Ж. Жимбиевтэй хөөрэлдэжэ байна. Хойто хүйтэн хизаарай соло дуудаһан Ю. Рытхэу Н. Дамдиновтай ехэ инаг илдамаар зугаална. «Сагаан бөө» гэжэ һонин роман бэшэһэн Н. Шундик уран зохёолшо В. Сангитай хөөрэлдэжэ байхые харахада, ямар залуунууд гээшэб? Олон захатые бүтээхэ, ута зам гаталхал хүбүүд гэжэ һанааб. Бүдүүн дуутай хүнэй гоё гоёор хөөрэжэ, ехэ сэхээр эльгэ хатан энеэхэдэ, гэдэргээ харахадам, хальмаг арадай поэт Д. Кугультинов манай республикын арадай поэт Д. Жалсараевтай, яхад арадай прозаик С. Даниловтай байбад.

Манай орон соохи олон яһатанай адли эрхэ, арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, хүнэй ажалаараа алдаршадагые эндэ бүри эли тодоор мэдэрбэб.

Табан үдэр соо үргэлжэлһэн уран зохёолшодой энэ съезд дээрэ СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Г. Марковай хэһэн тоосоото элидхэлһээ эхилээд, элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэдэй гүнзэгы удхатай, сэсэн һонор үгэнүүд — бултадаа һонин, булта өөрын һургаалтай. Үгэ хэлэгшэд Коммунис партиингаа нангин зорилгодо бэеэ үгэнги үнэн сэхэ туһалагшань байһанаа, мүн КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые һайшаажа, хүтэлбэри болгон угтаһанаа мэдүүлнэд. Олон яһатанай холбоо барисаае улам үргэдхэһэн, арад зонойнгоо бодото байдал, бусалма ажал, мүнөө үеын байдал һуудал харуулһан гүн гүнзэгы удхатай, уран найруулгатай, коммунизм байгуулагшадай түүхэ гэршэлһэн, һуудал заншалыень, доторойнь сэдьхэл бодолые зүб харуулһан номуудые саашадаа бэшэхэ тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо.

Эсэгэ ороноо хамгаалха агууехэ дайнда хабаадажа, хурса гуурһанайнгаа хажууда мэргэн буу барижа жагсан, илалта туйлалсаһан 209 уран зохёолшод съездын делегадууд байгаа. Тэдэнэр болон бэшэшье делегадууд, хари гүрэнһөө ерэһэн айлшадһаа эхилэн, булта дай сараха, дайн сэрэгэй бузар хойшолонгууд, үхэлтэ дайн тухай бэшэгдэһэн номууд тухай һонирхолтойгоор хэлэһэн, залуу үетэнние патриотическа ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһа нүлөө болохо номуудые саашадаа бэшэхэ тухай хэлсэбэ.

Суглаанай забһарта Георгиевско зал соо байтарни, нэгэ хүн ерэжэ, хам тэбэришэбэ. Танин гэһэйм, тэрэмни Сталинградай тулалдаанда хамта дайлалдажа ябаһан Амира Гайнан — Башкирай уран зохёолшо байшаба. Одоол ханажа хөөрэлдэбэбди даа. Съездынхид СССР-эй Верховно Советэй сессиин парламентнуудта болон арадуудта хандаһан хандалгые ехэтэ һайшаан дэмжэжэ, бүхы дэлхэйн уран зохёолшодто, гэгээрэлэй ударидагшадта гүнзэгы хурса удхатай бэшэг-хандалга нэгэн дуугаар абаба.

Уран зохёолшодой байшан соо нээгдэһэн бүхы уран зохёолшодой номуудай выставкые һонирхон хараабди. Мүн Литфондын номой магазин соо съездэ хабаадагшадта худалдаха гэжэ табиһан номуудые һайшаагаабди. Съездын үедэ Кремлиин Ехэ ордон соо саг үргэлжэ элдэб номуудые худалдадаг байгаа.

Ямар олоор, гоёор номуудые барлана, гаргана гээшэб! Эдэ номуудшье олон бодол түрүүлээ.

Минии багада — ном дуратайгаар уншадаг болоожо ябаһан үедэ, хори гаран, гушаад ондо, ямар номууд дайралдадаг гээшэ һэм. Библиотекэ, номой наймаан хүдөө нютагуудаар байгаагүй. Пушкинай, Толстойн, Некрасовай, Пришвинэй болонородой бусад ехэ уран зохёолшодой ном дайралдадаг һэн. Удаань Горькиин, Гладковой, Фурмановай номууд манда хүрэдэг болоо. Саашадаа шэнэ нэрэнүүд хойно хойноһоо гараа. Олон яһатанай уран зохёол хүгжэжэ, совет уран зохёолнай байгуулагдажа захалшоо гээшэ. Бидэ наһатай уран зохёолшод олон яһатанай совет уран зохёолой мандахые хаража ябаһан хүгжэлтын гэршэ болонобди. Мүнөө ямар ехэ амжалтые манай уран зохёол туйлааб. Энэ ехэ илалтые СССР-эй уран зохёолшодой долоодохи ехэ хуралдаан бодотоор гэршэлээ.

Би наһатай болооб гэһэн һаналда абтанги, үбгэн янзаар ябахые оролдодог ябаа гээшэ хаб. Съезд дээрэ намһаа арбаад, арба гара наһа аха уран зохёолшод омог дорюун зандаа ябана. Уран зохёолшодой бэлиг гээшэ хүгшэрхые мэдэхэгүй юм байна.

Энэ съездын үедэ түрэһэн бодолнууд олон. Баяр асарһан бодолнууд. Һургаал үгэһэн, ажалда зоригжуулһан бодолнууд.

Ц. НОМТОЕВ.

СССР-эй БА ИНДИИН РЕСПУБЛИКЫН ХООРОНДОХИ ЭБ НАЙРАМДАЛ, ХАНИ БАРИСАА БА ХАРИЛСАА ХОЛБООН ТУХАЙ ДОГОВОРОЙ 10 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

БАТАЖАҺАН ХАНИ БАРИСААН

«Манай хани барисаан Бхилайн буладтал адли хатуу байг» гээд СССР-эй экономическа ба техническэ туһаламжаар баригдаһан Бхилайдахи (Индиин Мадхья прадеш штат) металлургическа комбинадай үүдэн тушаа бодхоогдоһон хүшөө дээрэ һиилээтэй байдаг.

Бээ давнхай Индиин түрүүшын премьер-министр Дж. Неру тиигэжэ хэлэһэн байгаа. Советскэ Союзтай аша үрэтэй харилсаа холбоо бэелүүлхэ гээшэ Урда Азиин энэ тэмо гүрэнэй гадаадын политикын эшэ үндэһэниинь мүн гэжэ тэрэ тоолодог һэн. Олон миллион энэдхэг арад Индиин эрхэ сүлөөгэй ба дэбжэлтын түлөө гайхамшагта тэмсэлшын энэ захяа заабарине наринаар дүүргэдэг.

СССР-эй ба Индиин Республикын хоорондохи эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай договорой 10 жэлэй ойе эдэ үдэрнүүдтэ тус орон баярай оршон байдалда тэмдэглэхые бэлдэнэ. 1971 оной августын 9-дэ гар табигдаһан энэ түүхэтэ документ хоёр оронoй хоорондохи харилсаа холбооe улам гүнзэгырүүлхэ үргэн арга боломжонуудые нээһэн, хоёр талын харилсаанай хүгжэлтые бүри шэнэ, үндэр шатада гаргаһан байна гээд Индиин-совет соёлой бүлгэмэй (ИСКО) Национальна Советэй Генеральна секретарь С. Нараян ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлһэн байна. ИСКО — олониитын эмхи мүн. Тэрэ ороной бүхы заха булангуудта хоёр мянга гаран отделенитэй юм. Тэндэ 300 мянга шахуу эдэбхитэд хүдэлдэг.

Индидэ жэл бүри хани барисаанай һара амжалтатайгаар үнгэрдэг юм. Олон миллион хүдэлмэришэд, тариашад, алба хаагшад, студентнэр, һурагшад тэрээндэ хабаадалсадаг. Август-сентябрь һаранuудта үнгэргэгдэхэ һарын хэмжээн соо бүхы орон дотор олон хүнэй хабаадалгатай митингнүүд, суглаанууд, семинарнууд, конференцинүүд, кинофестивальнууд, договорой 10 жэлэй ойдо ба бээ даанхай республикын 34 жэлэй ойдо зорюулагдаһан фотовыставкэнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Совет олониитын түлөөлэгшэд энэ баярта үдэрнүүдтэ заншалта ёһоороо уригдаха. Мүнөө жэл һарые үнгэргэхэ бэлэдхэл үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана гэжэ С. Нараян тэмдэглээ.

Делидэ, Калькуттада, Бомбейдэ, Мадраста ба Тривандрамада хүдэлдэг совет соёлой түбүүд Индиин ба СССР-эй хоорондохи хани барисаа ба харилсаа холбооe батадхан бэхижүүлгэдэ горитой хубитаяа оруулдаг юм. Тамилнаду штадай захиргаанай түб — Мадраста А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ уран зохёолой клуб нээгдэнхэй. Тэрэнэй гэшүүд семинарнуудта, уншагшадай конференцинүүдтэ, уран зохёолой үдэшэнүүдтэ ходо ябадаг. Городой гол артистнуудые нэгэдүүлдэг П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй клуб тэндэ нээгдэнхэй. Совет соёлой түбүүдэй дэргэдэ ород хэлэнэй курсанууд хүдэлдэг, совет багшанар тэндэ хэшээл үнгэргэдэг. Майн һүүл багта Индиин нийслэлэй түбэй залнуудай нэгэндэ курсануудтахи һуралсалай жэлэй дүүргэлгэдэ зорюулагдаһан концерт амжалтатайгаар үнгэрөө һэн. Һайндэрэй үдэшэдэ суглараһан хэдэн зуугаад хүн дэлгэрэнги совет дуунуудые, элитэ поэдүүдэй шүлэгүүдые шагнаһан байна.

Агуу ехэ энэдхэг уран зохёолшо Рабиндранат Тагорой үүсхэлээр орон дотор Советскэ Союзай ханинарай бүлгэмэй эмхидхэгдэхэдэ, 40 жэлэй урда Индидэ СССР-тэй хани барисаатай байхын түлөө хүдэлөөн эхилһэн юм. Фашис булимтарагшадтай тэмсэжэ байһан дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын социалис гүрэндэ туһалхын тула мүнгэ суглуулхые уряалжа, Индиин арадта хандаһан хандалгань тэрэнэй түрүүшын хэмжээ ябуулга байгаа.

Мүнөө жэлдэ Советскэ Союзай ханинарай бүлгэм (ОДСС) дахин һэргээгдээ юм. Делидэ тус бүлгэмые эмхидхэн байгуулха конференци болоо һэн.

— СССР-тэй хани барисаатай байхын түлөө хүдэлөөн үни холын түүхэтэй юм, — гэжэ Индиин премьер-министр И. Ганди конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна. — Советскэ Союзтай хани барисаатай байһаараа бидэ омогорходогбди. Баруун оронуудтахи зарим хүсэнүүд энээнэй түлөө бидэниие шүүмжэлхые һэдэдэг, бидэниие өөһэдынгөө нүлөөн доро байлгахые хүсэдэг. Зүгөөр Советскэ Союзай ба манай ороной хоорондохи хани барисаан бусад оронуудта эсэргүү шэглэлтэй бэшэ байһаараа манда ехэ шухала. Советскэ Союз хадаа Азиин, Африкын болон бусад түбиинүүдэй олохон оронуудта һайн дуранай туһаламжа үзүүлдэг эб найрамдалта гүрэн юм.

Инди өөрынгөө дүй дүршэл дээрэһээ энээниие мэдэхэ болонхой. Бээ даанхай экономико, нэн түрүүн хүндэ промышленность байгуулхадамнай, Советскэ Союз сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэһэн байна. Бхилаи, Бокаро хотонуудта бодхоогдоһон металлургическа мантан томо заводууд, индиин - совет хамтын бусад барилганууд энээниие гэршэлнэл.

Эдэ үгэнүүд олон юумэн тухай хэлэнэ. Ганг мүрэнэй эхиеэ абадаг Индиин хойто зүгэй Гималайн хормойдохи Хардвар гэжэ багахан хотые жэшээ болгон абаад үзэе. Тус хотодо дүтэхэнэ Азидахи эгээн томо электро-тухеэрэлгын заводой корпусууд ербын бодонхой. Мүнөөнэй энэ предприяти СССР-эй туһаламжаар баригданхай. Заводой бүтээдэг турбо-ба гидроагрегадууд, конденсаторнууд республика дотор олоор хэрэглэгдэдэг юм. Индиин газар дээрэ Советскэ Союзай туһаламжаар промышленностиин, хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудта 70 гаран барилга бодхоогдоһон байна. Тэдэнэй 50 шахуу процентнь хүсэд гү, али зарим хубинь ашаглалгада оруулагданхай. Промышленностьда ба хүдөө ажахыда, эрдэм техникын ба соёлой талаар СССР-эй ба Индиин али алиндаа ашатай туһатай харилсаа холбооной бүхы шэглэлнүүдые дууһыень тоолохонь хэсүү.

Хоёр ороной арадуудай аша туһада СССР-тэй холбоо барисаагаа бүхы талаар бэхижүүлхые Индиин элитэ политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад уряалдаг байна. Арбан жэлэй урда эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай договороор батадхагдаһан нягта харилсаа холбоомнай Азида ба бүхы дэлхэй дээрэ амгалан, энхэ түбшэн байдал сахиха шухала нүхэсэл мүн гэжэ «Советскэ Союзай ханинар» гэжэ бүлгэмэй генеральна секретарь К. Р. Ганеш мэдүүлнэ. Дайнай бэлэдхэл үргэдхэхэ, хүн түрэлтэнние ядерна дайнай аюулда хүргэхэ ехэ хэмжээтэй уласхоорондын хёмороо үүдхэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн шахардуу байдалые һуларуулгын дайсадай ээрхэг түримхэй ябуулгануудта эрид шууд сохилто үгэхэ гэһэн тэдэнэй эрмэлзэлынь хадаа мүнөөнэй шухала асуудалнуудаар хоёр ороной ниитэ гү, али адлирхуу хараа бодолтой байһыень гэршэлнэ. Буу зэбсэг бэлдэлгые туйлай еэээр түргэдхэхэ, «хүйтэн дайнай» сагые тэхэрюулхэ талаар США-гай ба тэрэнэй союзнигуудай бэелүүлдэг хараа шугамай эсэстэ уласхоорондын байдалай улам шангадаад байһан үедэ энэнь илангаяа шухала байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй 1980 оной декабрьда хани ёһоной албанай хэрэгээр Дели ошоһониинь хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ шэнэ хүсэтэй түяхисэ болоһон байна. Тэрэнь СССР-эй ба Индиин хоорондохи олон талын харилсаанай удхые баяжуулһан, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлгэдэ горитой туһа нэмэри болоһон юм.

«Манай хоёр орондо совет-индиин хани барисаан арадай батажаһан ёһо заншал болонхой», — гээд нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэлээ һэн. Ажабайдал эдэ үгэнүүдыень үнэншэмөөр батадхана.

С. СПИЦИН,
ТАСС-ай корр.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС АПН

«…НХЭ ТАЙБАНАЙ ТҮЛӨӨ 1981 ОНОЙ МАРШ»

…РИЖ. «Энхэ тайбанай … 1981 оной маршда» …дагшад Хиросима дээ… …омна бомбын хаягдаһан … — августын 6-да Па…а оробо.

…йто Европын оронуудай …ниүүдэй демократическа …үдэй үүсхэлээр үнгэр… …э байгаа энэ марш …ан неделиһээ урда …Копенгагенда эхилээ һэн. …йрамдалай талые бари…гүүдэй олоороо нэмэжэ …он маршын колонно тэ…энһээ хойшо Даниин, …н Германиин, Голлан…, Бельгиин, Франциин …үдые дамжан гараа. …да хабаадагшад авгус…5-да Бурже хотодо ерэ… …тэдээндэ Парижай рано… …хэдэн зуун хүн ниилэн …һэн байха юм.

…ндэнэй хараалһан уг …лго бэелүүлэгдээ гэжэ … мүнөө хэлэхэдэ болохо. …эгүүдэй угаа ехэ нөөсын …арһан манай түбидэ …на хёмороонoй үүдхэг… …магад байһан аюул ту… … олониитын ба прави…ствануудай анхарал хан…лхые хүсэһэн байгаабди. …ээгдэһэнһээ һураггүй ехэ …эн туйлагдаа. Буу зэб…үдые үрдилдэн түхеэрэл… улам нүжэржэ байһанда, …пын газар дайда дээрэ …икан ядерна шэнэ раке…үдые тараан тодхохо һэ…ын гаргагдажа байһанда, …р һанаата болоһон олон …үдэй дэмжэлгээр манай …онно ябаһан лэ газартаа уттагдадаг байба. Тэдэ хүнүүдэй олонхинь маршда нэгэдэн хабаадаа. Европын арадууд хамтын оролдолго хүсэлэлгэ гаргабал, энэ түбиие шэнэ дайнай гуламта болгохо ябадалнаа зайсуулжа шадаха гээд этигэнэб», — гэжэ тус маршда ФРГ-һээ хабаадаһан Марта Нойман хэлэнэ.

Элдэб үетэдэн, политическэ элдэб хараа бодолтой хүнүүд энэ маршда хабаадажа, ээм ээмээ ниилүүлэн дабшаа. Дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал сахин хамгаалха эрмэлзэл, Европо түбиие аюулта зэбсэгүүдэй гуламта болгохо гэһэн түсэбүүдые үнэн бодол илаха гэһэн этигэл жагсаалда хабаадагшадые нэгэдхэһэн байгаа.

ПАРИЖ. «Энхэ тайбанай түлөө 1981 оной маршда» хабаадаһан хэдэн мянган хүниие Франциин нийслэлэй улад зон августын 6-да хани халуунаар угтаа. Олон янзын хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн: «Ядерна бомбогүй, амгалан тайбан байдалай түлөө!», «Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадалые болюулха!», «Үхэл ушаруулха американ ракетэнүүд хэрэггүй!» гэһэн үгэнүүдтэй транспарантнууд, плакадууд ба уряанууд колоннонууд дээгүүр аржын харагдана. Эб найрамдалай гулабхаатай дэлхэйн бүмбэрсэгэй ехэ македые жагсаалшад бариад дабшана.

«Энхэ тайбанай түлөө 1981 оной маршда» хабаадагшадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгые барюулалгын баярай ёһолол Францидахи СССР-эй посольстводо болоо.

Ракель Андерсен (Норвеги) маршда хабаадагшадай үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, амаршалгын түлөө, «Энхэ тайбанай түлөө 1981 оной маршын» арюун нангин зорилгонуудые дэмжэһэнэйнь түлөө Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэбэ. Ехэ амжалтатайгаар дабшан ерээшэ энхэ тайбанай эстафетэдэ хабаадагшадта Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшын хандаһандань, бидэнэр ехэ золтой, омогорхолтой байнабди. Европые ядерна зэбсэггүй түби болгохо, дайнай аюул саран зайсуулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха ябадал туйлаха гээшэ манай уг зорилго болоно гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

«Энхэ тайбанай түлөө 1981 оной марштай» холбоотой, ниитын хэмжээ ябуулганууд, уулзалганууд ба дискуссинууд үсэглэдэр Парижда эхилээ. Эдэнь августын 9-дэ эб найрамдалай фестиваляар дүүрэхэ, Хиросима ба Нагасакида атомна аюул хосоролой болоһоор 36 жэлэй ойтой дашарамдуулагдаһан эдэ үдэрнүүд хүн түрэлтэнэй амгалан тайбан байдалай түлөө тэмсэл улам шангадхаха шухала байһые һануулна.

БОЛГАРИ. Варнын судна бүтээгшэд эршэтэ ажалаараа орон дотороо үнинэй суурхадаг. Аха дүү социалис оронуудай захилаар эндэхи верфьнүүдтэ элдэб түхэлэй онгосонууд бүтээгдэжэ, уһанда табигдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Варнын судна бүтээгшэдэй бригада халаанда гаража ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

…ОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ ТУШАА

…АРШАВА. ПАП-ай мэ…эһэнэй ёһоор, экономиче… …реформын асуудалнуу… … шэнжэлдэг комиссиин …ээтэ заседани Варшава… …болоо. Энэ заседани нии…политическэ оршон бай… …ай аюултайгаар муудан …ерһэн үедэ үнгэргэгдэжэ … гэжэ Министрнүүдэй …едэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский мэдүүлбэ. Элдэб …н забастовконууд ба бу…нуud болоно. Польшо… …эн миллиардын гарза хо…олдо баһал ороно. Орон… …д зон улам үгырнэ, бэрхэ…лтэй байдалһаа гаралга …арна.

Правительствада харша …ол, буруушаалай марш…уд, заналтын забастовко…уд, блокаданууд гэхэ мэтэ …идхэгдэжэ, бидэниие ha…ата болгоно. Яаралтай …жээнүүдые абаха эрилтэ …йна, бүри шанга ябуулга…дые хэхэ тухай бодожо …ыень правительствые …дана гэбэ. Оршон байда…е заһаруулха экономиче… ба социально-политиче… … арга боломжонууд тухай …лэхэдээ, үйлэдбэри дээрэхи …йдалые түрүүшын ээлжээн… … хубилгаха шухала байна. …ороной ажабайдалда шухала …эрэгсэлнүүдые абалгымнай …лдыдаха тэдэл һалбари…удтахи үйлэдбэриин ур…лта туйлаха хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн бэрхэтэй бай…ал зайсуулха зорилготой …бшагай штабай түрүүшын …седани Варшавада болобо. …үн зониие эдеэ хоолой гол …нүүдээр, ариг сэбэрые сахиха хэрэгсэлнүүдээр, электрын элшэ хүсөөр хангаха тон яаралтай хэмжээнүүд тодорхойлогдоо. Үйлэдбэри, транспорт ба дэлгүүрые эмхи гуримгүй болгодог үзэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ хэмжээнүүд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

«Жолнеж вольности» газетэ орон доторхи байдалые шэнжэлхэ зуураа, иигэжэ бэшэнэ: хуулиһаа гадуур байхаар арга боломжотой болгохо үлэмжэ эрхэ туйлаха гэжэ «Солидарностиин» эрмэлзэдэг байһаниинь хэзээ хэзээнэйхиһээ эли болоо. Польшын бээ даaһан байдалда аюул тохёолдуулһан, харюусалгагүй хараа шэглэл баримталагшад «Солидарностиин» хүтэлбэридэ олоороо эшээлэнхэй. Һанаата болгодог гуламтанууд энэ профсоюзай хүтэлбэрилхы түбүүдтэй холбоотой байна.

Польшые һуларуулдаг, түбэгтэй байдалнаа ороноо гаргалгадань правительствада һаад ушаруулха зорилготой зүришэлдөөнэй онсо хоротой зэбсэг, ондоо янзааршье һаа, дахин хэрэглэгдэнэ. Хүн зониие үйлсэнүүдтэ дуудан гаргалга өөрын хараа замаар дабшаха арга боломжын түлөө тэмсэлһээ һураггүй ондоо ябуулга гэжэ харагдаха зэргэтэй. Маршалковско үйлсэһөө «зүүлжээ годирхо» тухай бэшэ, харин «ороноо баруун тээшэнь хадуурулха» тухай хэлэгдэнэ. Иимэ зорилго туйлахын тула правительствые һуларуулха һэдэлгэнүүд гаргагдана. Профсоюзай хэдэн миллион гэшүүдһээ нюусаар, засагые булаан эзэмдэхэ бэлэдхэл хэдэг хүсэнүүдэй түсэбүүдээ бэелүүлгэдэнь правительствын ажал ябуулга һаад ушаруулна.

Польшодо болоод байгаа зүрилдөөнэй шэнэ шата ямар шэнжэтэй болоод байнаб гэхэдэ, буруушаалай ябуулганууд үйлсэнүүдтэ гаргагдана. Социализмда, Польшын бээ даaһан байдалда тохёолдоһон аюулые усадхахын тула гүрэнэй засаг захиргаан эрид хэмжээнүүдые абахагүй бээ гэһэн этигэл найдабари зарим хүнүүдтэ хаанаһаа түрэнэб? Манай ороной дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралгын гэршэ болохо Америкын түлөөлэгшэдэй палатын шиидхэбэриһээ уламжалан, хорото ябуулганууднай засагай зүгһөө хэрэгсээгдэнгүй орхигдохо гэһэн найдабари, магад, бии болоо гү? Тэрэ шиидхэбэри ба Польшодохи үйлэ хэрэгүүд хоорондоо холбоотой ха гэһэн үндэһэ баримтатай һэжэг түрэнэ. «Дотоодын хэһээлгэ хэрэглэлгэһээ» һэргылүүлгыень ондоогоор юун гэжэ ойлгохоб?

Имагтал социалис Польшо оршон байжа шадаха, хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, тэрэниие хамгаалхын тула шухала бүхы хүсэнүүд ба арганууд хэрэглэгдэхэ гэжэ һануулмаар болоно. Социализмын түлөө тэмсэхэгүй гэжэ тоолодог хүн айхабтар ехэ алдуу гаргана.

ТҮРҮҮШЫН МИЛЛИОН ТОННО

ПРАГА. Словакиин бэлэдхэлэй пунктнуудта түрүүшын миллион тонно таряан тушаагдаа. Республика доторхи орооһо таряанай талмайн хахадһаа ехэ хубиин ургаса хурягдажа абтанхай.

Хура бороогой ехээр ороһонһоо уламжалан, ургаса хуряалга Чехидэ зарим тэды һаатаба. Тиигэбэшье һаянай хаа хаанагүй эхилээ. Хэбтэһэн таряа хуряахын тула бүхы комбайнуудта нэмэлтэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно, кооперативууд болон тушаан абадаг пунктнуудта таряа хатаадаг хэрэгсэлнүүд түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэгдэнэ.

Студентнүүд, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, ахалагша классуудай һурагшад олохон районуудай кооперативуудта туһалхаяа ерэнэ.

ЯДЕРНА ДАЙН ХЭРЭГГҮЙ!

Хосорогшодой дурасхаалда зорюулагдаһан шаналалта ёһолол Хиросимадахи Амгалан тайбанай парк дотор августын 6-да, үглөөнэй 8 часта эхилээ. Хотын 40 мянган зон, ороной олониитын түлөөлэгшэд, хилын саанаһаа ерэһэн айлшад ёһололдо хабаадаба.

Дайн дажарые саран зайсуулхын түлөө тэмсэхыень дэлхэйн арадуудые уряалһан «Амгалан тайбанай декларациие» Хиросимын мэр Такэси Араки соносхоо. Ядерна зэбсэг хүн түрэлтэндэ аюулгүй байдал хангахагүй.

Атомна бомбодолгоһоо гэмтэгшэдэн хүүрэй дэргэдэ веногууд табигдаба. Радиоактивна үсэшнөө үнгэрэгшэ жэлэй туршада үхэһэн 2.753 хиросимынхидай, тэрэшэлэн атомна тэһэрэлгэһээ хосороо гэжэ хуулита ёһоор мэдэрэгдэһэн хүнүүдэй нэрэнүүдтэй спискүүд табягдаан байна.

Минутын туршада дуугай байхые соносхоһон, амгалан байдалай хонхын абяан ханхинаба. 1500 сагаан тулабхаа огторгой өөдэ дүүлин ниидэнэ.

Августын 3-да Токиодо эхилһэн, ядерна зэбсэг хорихын түлөө тэмсэлшэдэн уласхоорондын конференци августын 6-да Хиросимада хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлбэ. Амгалан тайбан байдалай түлөө арадай маршда хабаадагшад эндэ ерэнхэй. Тэдэнэр хүниие олоор хюдаха зэбсэгые хорихо, ядерна дайнай аюулые саран зайсуулха ябадалые туйлаха гэһэн Японой улад зоной эрилтэнүүдые асараа.

Американ атомна бомбоор Хиросимын үгы хэгдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 36 жэлэй ойн үдэр: «Ядерна дайн хэрэггүй!», «Дайнай бэлэдхэл ба США-тай сэрэгэй холбоо барисаан үгы болог лэ!» гэжэ Японой амгалан тайбаниие хүсэгшэд мэдүүлнэ.

МАДРИДҺАА ТЕЛЕТАЙПААР АБТАА

ШАХАРДУУ БАЙДАЛЫЕ ҺУЛАРУУЛГА

Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зорилготой зүблөөндэ хабаадагша гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалгын юһэн һара шахуу соо үргэлжэлһэн Мадридтахи Конгрессүүдэй ордон ойрохон зуура хон жэн болохонь. Европын 33 ороной, тэрэшэлэн Канадын ба США-гай делегацинууд Испаниин нийслэлдэ дахин сугларха, Мадридтахи уулзалгын түгэсхэлэй шатые дүүргэхын тула байгша оной октябриин 27-до бусахаар гэр гэртээ хариба.

Олохон оронуудай түлөөлэгшэд журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө, һаяхан дүүрээшэ уулзалга бараг үрэтэй байгаа гэнэ. Горитой үрэ дүнгүүд, бага бэшэ дэбжэлтэ туйлагдаһан байна. Жэшээлхэдэ, түгэсхэлэй документын оршолдо хабаатай хэдэн шухала бодомжонуудаар зүбшөөрэл туйлагдаа, экономикын, эрдэм болон техникын, соёлой ба һуралсалай талаар харилсаа холбоондо хабаатай бүлэгэй талаар хүдэлмэри дүүргэгдээ. Ондоо асуудалнуудааршье, тусхайлан хэлэбэл: гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанай гол ёһонуудта хабаатай шухала ушарнуудаар; Хельсинкидэ тодорхойлогдоһон гол ёһонуудые үрэ нүлөөтэй болгохо, уласхоорондын мүрдэлгэ хюдалгатай тэмсэхэ, хүнэй эрхын талаар харилсаа холбоо бэелүүлхэ, Дундада далайда амгалан тайбан, аюулгүй байдал хангалгада туһа хүргэхэ мэтын шухала асуудалнуудаар үгээ ойлголсогдоһон байна. Ондоогоор хэлэбэл, элдэб делегацинуудай оруулһан дурадхалнуудай 80 шахуу процентнь абтаа.

Урда тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, Мадридтахи уулзалга юһэн һара шахуу соо үргэлжэлбэ. Иимэ түхэлэй зүблөөнүүд ходошье дан удаан болодоггүй байха. Тиигэбэшье, энэ уулзалга тушаа һонирхол буураагүй, харин улам ехэ болоно. Энээнэй шалтагаань юуб гэхэдэ, эндэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа асуудалнуудай, түбхын түрүүндэ Европодо үүдхэгдэжэ магад дайнай ба амгалан байдалай асуудалнуудай удха шэнжэһээ дулдыдана. Уласхоорондын мүнөөнэй түгшүүрилые хараада абаха тон шухала байна.

Тиимэһээ, энээнтэй дашарамдуулан, сэрэгэй талаар шахардуу байдал һуларуулха ба буу зэбсэгүүдые хуряаха Европын конференци зарлалгатай холбоотой асуудалда эндэ гол анхарал хандуулагдана. «Европодохи шахардуу байдалые саашадань улам һуларуулга, Хельсинкидэ эхи табигдаһан ябуулгые гүнзэгырүүлгэ олохон ушарта Европын аюулгүй байдалтай холбоотой сэрэгэй талаар хойшолуулашагүй асуудалнуудай ямараар шиидхэгдэһэнһээ нилээд дулдыдаха байна», — гэжэ Мадридтахи уулзалгада хабаададаг совет делегациин толгойлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Л. Ф. Ильичев тэмдэглээ.

Нэгэ өөрсэ ушар дурдая. НАТО-да хабаададаг зарим оронууд, түбхын түрүүндэ США, шахардуу байдал һуларуулгын ба буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудаар Европын конференци зарлаха гэһэн бодомжые Мадридтахи уулзалгын эхин дээрэ буруушааха һэдэлгэ гаргаһан юм. Харин мүнөө тиимэ конференци зарлалгые сэхэ буруушааха нэгэшье делегаци байхагүй. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай делегацинуудай оролдолго хүсэлэлгэ гаргаһанай, тон ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар иимэ юумэн туйлагдаха аргатай болоо.

Мадридтахи уулзалгын ябаса этигэлсэлгын хэмжээнэй зоные тодорхойлхо тухай асуудалые гол болгоһон байна. Али али талада таарамжатай; нэгэшье гүрэнэй аюулгүй байдалда хохидол ушаруулхагүй нэгэл үндэһэ һуури дээрэ тэрэниие шиидхэхэ гэжэ совет делегаци эрмэлзэнэ.

Советскэ Союзай оруулһан тодорхой, шухала үүсхэлнүүд эгээл тиимэ зорилготой байгаа. Тодорхойлон хэлэбэл, баруун тээхи гүрэнүүдэй зүгһөө харюугай тиимэл ябуулга хэхэ байгаа һаань, этигэлсэлгын хэмжээнэй зоные өөрынгөө газар дайдын Европодохи бүхы хубида хабаадуулан үргэдхэхөөр бэлэн байһанаа манай орон элирхэйлээ. Советскэ Союзай үшөө нэгэ шухала үүсхэл Тбилисидэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор найруулагдаа һэн. Тэрэнь ямар удхатай байгааб гэхэдэ, этигэлсэлгын хэмжээнэй зоные үргэдхэлгын талаар угтамжань ямар байхаб гэжэ мүнөө, Мадридта баруун тээхи гүрэнүүд хэлэхээр бэлэн бэшэ байгаа һаа, Европодохи сэрэгэй талаар шахардуу байдалые һуларуулха ба буу зэбсэгүүдые хуряаха конференци дээрэ харюугаа хэлэжэ болохо байна.

Этигэлсэлгын хэмжээ хэрэглэлгын зоно тухай совет дурадхалай һайшаалтай талань юуб гэхэдэ, этигэлсэлгэ ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые өөрынгөө газар дайдын Европодохи хубида хабаадуулхаар Советскэ Союзай бэлэн байһаниинь тэрэ дурадхал дотор элирхэйлэгдэнэ. Баруун тээхи гүрэнүүдэй тиимэ зоноёо өөһэдынгөө зүгһөө үргэдхэхэ юрэнхы бодомжо тус дурадхал дотор мүн лэ найруулагданхай. Тиихэдээ али али талаһаа тэнсүүритэй тааруугаар бэелүүлхэ, хабаатай бүхы гүрэнүүдэй адли эрхэнүүдтэй ба уялгануудтай байха гол ёһо хараада абалсана. Энэ ушар Европын оршон тойронхи далайнуудай (океануудай) зохихо хэмжээтэй районууд ба агаарай дайдые тэрэ зонодо оруулха тухай, мүн баһа тэдэ хэмжээнүүдэй удхые хараада абалсан, этигэлсэлгэ ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ эрэздүйн хэмжээнүүдтэ уулзалгада хабаадагша Европынбэшэ гүрэнүүдэй оролсохо байһые элирхэйлнэ.

Гэхэтэй хамта, этигэлсэлгэ ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые хэрэглэлгын зоно тухай гурим тодорхойлхо, тэрэниие зохихо географическа параметрнүүдээр бүридүүлхэ ябуулга сэрэгэй талаар шахардуу байдал һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха конференци дээрэ хэгдэжэ болохо байһыень совет делегаци үндэһэ болгоно.

Гэхэ зуура, НАТО-гай гэшүүд — хэдэн оронууд (тэдэнэй дунда түбхын түрүүн байһан США-е нэрлэхэ ушартай бологдоно). Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай оруулһан дурадхалнуудай удхые хазагайруулха һэдэлгэ гаргаһан байна. Баруун оронуудай дурадхал сүлөөтэ гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанда хабаатай үнэн зүб, тэгшэ эрхэтэй гол ёһонуудта зүришэнэ.

Европын, гансашье Европын бэшэ, мүн бусад түбинүүдэй арадууд Мадридтахи уулзалгын амжалтатайгаар дүүрэхые, түбхын түрүүндэ сэрэгэй талаар шахардуу байдалые һуларуулха ба буу зэбсэгүүдые хуряаха конференциие зарлалгатай холбоотой асуудалнуудай бүтэмжэтэйгөөр шиидхэгдэхые хүлеэнэ. Хэрбээ уулзалгада хабаадагшадай зүгһөө оролдолго хүсэлэлгэ гаргажа, хара амяа хараһан зорилгонуудые бэшэ, харин арадуудай ашаг туһые гол болгон баримталаа һаань, арадуудай хүсэл бодол бэелхэ болоно. Хэрбээ баруун тээхи зарим оронуудай зүгһөө харша хараа бодол баримталжа үргэлжэлөө һаань, конференциин, тиин Мадридтахи уулзалгын таһалдалда ороо һаань, бүхы хүндэ хүшэр харюусалгын хэнэй толгой дээрэ бууханиинь элитэ. Хельсинкидэ эхи табиһан ябуулгые ямар-нэгэн хүсэнүүдэй таһалдуулха, тэрэниие атлантическа политикын зэбсэг болгохо ябадал Европын оронууд тохёолдуулха ёһогүй.

А. МЕДВЕДЕНКО,
ТАСС-ай корр.

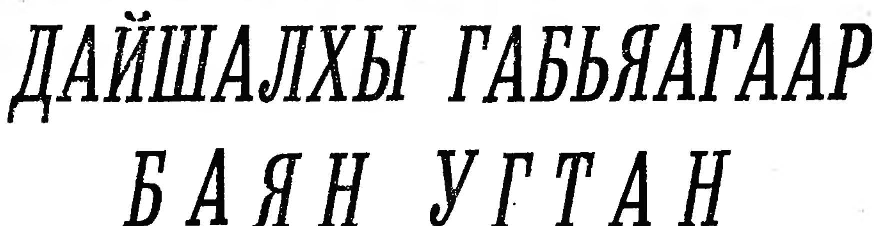

ДАЙШАЛХЫ ГАБЬЯАГААР БАЯН УГТАН

Нэгэтэ би дайнай ветеран тухай очерк бэшэхэ даабари абаһан байгаад, облвоенкомадта хандахадам, А. Д. Хилтухинай адрес үгэбэ. Үнгэтэ тэрээнтэй уулзахаа ошоходоо, нэгэ хүнтэй хөөрэлдэхэб гэжэ һанаһамни, харин бодото дээрэ фронтовой булэтэй уулзахаяа хүрэжэ ерээшэнэн байбаб. Дайшалхы болон ажалай габьяагай гэршэ — гүрэн түрын шагналнуудые үбсүүндээ ялалзуулһан аха дүү Хилтухинтан мүр мүрөөр зэргэлүүлэн, столой дээрэ һууба. Афанасий Даниловичай аятай сэморхон байра соо шуушатай. Фронтдо тохёолдоһон ушарнуудые, сүүгэ байлдаануудта хабаадаһан нүхэд тухайгаа аха дүүнэр дурсан, хуушаржа шарлаһан фотозурагүүдые харанад. Гэрэй эзэн эхэнэр Мария Михайловна айлшадаа хүндэлжэ зуурат, үнгэрһэн үе сагай үйлэ хэрэгүүд тухай һанан һанан хөөрэнэ:

— Һанаадшье уэхэдэ, амар бэшэ даа. Нэгэл жэл соо шэхүү хөөүхүнайнгаа талаһаа 18 аха дүүнэрээ сэрэгтэ үдэшөө за юмбиб. Бэшэг хүлеэжэ ядаашье...

Эгээл түрүүлэн 1940 ондо сагаан финнүүдтэй дайлалдахаа Хилтухинтанай дунда хүбүүн — Аполлон мордобо. Карельскэ хахад арал дээрэ болоһон үсэд шанга байлдаануудта Аполлон Маннергеймын линиие добтолгодо хабаадаа. Энээнһээ боложо, бэень муудажа, 1944 ондо тэрэ наһа бараба.

Дайнай урда тэрэ колхоздо үнэн сэхээр ажаллажа байһан Филипп гэжэ эгээл ехэ ахань «революциин үлгы» Ленинградые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалалсаһан байха юм. Анханһаа нарин нягта байһан энэ хүн гэртэхиндээшье бэшэг эльгээхэдээ, ажалаа яажа һайнаар дүүргэхэб, ямар юумэндэ гол анхаралаа хандуулхаб гэжэ захяа заабари үгэдэг һэн. Ленинградые фашистнуудай хүреэлэлгэһээ гаргаха зорилготой байлдаануудай үедэ тэрэ баатарай үхэлөөр унаба.

Мүн лэ Ленинградай фронтдо Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо байһан юрын сэрэгшэ Данри Хилтухин хабаадалсаһан юм.

Давид Данилович Хилтухин дайсантай түрүүшынхеэ хилэ шадархи Дрогобыч хотын хажууда уулзаба. Морин сэрэгтэ алба хэһэн нютагаймнай хүбүүн манай ороной газар дээрэ, мүн хилыншье саана болоһон дайшалхы олон операцинуудта хабаадаа. Дайшалхы шагналнуудта оло дахин хүртэһэн капитан Хилтухин Алас-Дурнын зүгтэ япон булимтарагшадһаа Маньчжурииe сүлөөлэлгэдэ хабаадалсан, үнэхөөреэл дайгаа даража, даагаяа һүүлдээ һэн.

Өөрөө Афанасий Данилович дайнай дүлэтэ харгынуудые хүлһэ шуһаараа хэмжэн, Калининһаа Вислэ хүрэтэр гаталаа. 45 миллиметрэй үхэр буунуудай батарейн политру-

гаар эхилээд, танкын командираар дүүргээ. Лейтенант, арбан нэгэн шагналтай. Гурба дахин шархатаа. Тэдэнэй танкова бригадын шэнгэ сохилто хэжэ, Сандомирай плацдармһаа улам саашаа добтолходоо, тэрэ һүүлшынхээ хүл руугаа шархатаба.

— Энэ участогые фашистнууд түсгаар бэхэлһэн юм. Хамгаалалтын долоон линии дээрэ «А» гэжэ булэг армиин 30-аад дивизи гүлидхэгдэжэ суглуулагдаа, — гэжэ Афанасий Данилович хөөрэнэ. — Илангаяа Сандомир шадархи хэргэ заахан талмай дээрэ олон сэрэг суглуулжа, миинэ полинуудые тон орёогоор хэһэн байгаа. Гэбэшье дайсанай оборонын гурбан линии нэтэ сохижо гараад, танкнууд дээрэ десант һуулгажа, Кельце хотые эзэлхэ даабари абаабди. Кельце-Краков гэһэн шоссе дээрэ дайсанай танкнууд гэнтэ гарашаһан. Бүхы үхэр буу, пулемёдоор буудажа эхилхэдээ, бензинтэй багууд тэһэржэ, харгы дээрэ гал түймэр болошобо. Бидэнэй добтолхо тума немецүүд улам үсэдэр эсэргүүсэбэ. Бусад частьнуудһаа холо урагшаа таһаржа ябаһан тула, нэгэ мэдэхэлэ, хүрээлэлгэдэ орошоһон байбди. Дайсанай нилээд олон техник, самоходконуудые бута сохижо хаябабди. Тиигэһээр байтараа, манай сэрэгүүд хүрэжэ ерэбэ. Зүгөөр энэ байлдаанай үедэ талаамни буруугаар дайсанай снарядай шамаһан сэхэ тудаба. Нүхэдни намайе гал болоһон танк сооһоо арай шамаһ гаргажа үрбэбэ. Хүлэй протез, норбонууд. бэе соогуурни мүнөөшье болотор нүүжэ ябадаг снарядай тэһэрдэһэнүүд тэрэ байлдаанай мартагдашагүй «дурасхаал» болонхой...

Афанасий Даниловичай дүү хүбүүн, ахалагша лейтенантын нэрэ зэргэтэй Сократ (аха дүүнэр соогоо зургаадахинь) тылдэ алба хээ. Фронт ошохо тухай мэдүүлгэнүүдые дээшэнь тоогүйгөөр барибашье, дайнай дүүрэтэр фронт эльгээгдэхэ сэрэгшэдые бэлдээ һэн. Һүүлээрнь райвоенкомадта хүдэлөө.

Түрэһэн аха дүүнэрһээ тэдэнэй үеэлэ, бүлөөлэнгүүдыньшье гээгдээгүй. Урдань партийна хүдэлмэрилэгшэ байһан П. В. Бураев нэгэдэхи Белорусска фронтдо дайлалдаа. Мүнөө тэрэ госстрахай инспектораар хүдэлдэг. Берлин хүрэтэр лейтенант Николай Бураев ошоо. Тэдэнэй түрэлэй болохо Бахаабай гэгшэ Ленинград шадар баатарай үхэлөөр унаа. Тэрээнтэй суттаа ябалсаһан Артём Будашеев мүн лэ дайсанай һомондо дайрагдаа. Япононтой болоһон байлдаануудта Яков. Василий Будашеевүүд тулалдаа.

— Үшөө манай аша хүбүүн Геннадий Иванович Хилтухин гэжэ байха, — гэжэ Афанасий Данилович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. —Баабайнь фронтһоо мүн лэ бусаагүй. Арбан

долоотой Гена албанда һайн дураараа ошоо һэн. Сталинградта болоһон байлдаанда абаһаар лэ тудаба. Комсоставай курса дүүргээд, ахалагша лейтенант болоод, взводой командир ябагша һэн. Шархатаа. Мүнөө Геннадий Иванович — философиин эрдэмэй кандидат, дээдэ һургуулиин багша.

Зэргэлдээмнай дэлгэрэ бүрэн алдар солото энэл бүлын, тэдэнэй үг удамаархаһаа мүнөө холо домогтой түүхые улам элбэгжүүлһэн һүргөөн манда харуулба. Эгээл түрүүн Афанасий Даниловичай һамгатай түрэл гаралайхид үшөө дурдагдаагүй байна бшуу. Тэдэнэйшье ами наһаа гамнаагүй тулалдаһан байхаһаа бэшэ.

Мария Михайловнагай түрэл болохо Балдан Цырен Дондукович дайнда ябаһан, Сталинградай байлдаанда хабаадаһан. 62-дохи армиин байлдаанай түлөө һайн байгаа юм.

...Павлов Виктор Михайлович —рядовой, пулеметчик, Сталинградай байлдаанай үедэ 1943 ондо наһа бараа.

...Павлов Петр — юһэдэхи хласснаа ариида һайн дураар мордоод, 17-тойдоо түрүүшынхээ байлдаанда хабаадажа, Берлин хүрэтэр ошоод, рейхстагай хана дээрэ нэрээ тэмдэглэн. Германида алба хээд. Тэбхидгэд, һүүлээрнь технологическа институт дүүргээд, инженер болоо.

...Очиров Гуржап Ванюшкеевич — Афанасий Даниловичай эгэшын нүхэр, Ленинэй, Дайшалхы Улаан Тугай, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын орденуудтай. Хүрээлэлгэдэ ороһоной һүүлээр Белоруссида партизанска бригадын командир ябаа, Берлиндэ дайшалхы замаа түгэсхөө. Уран зохёолшод Африкан Бальбуров, Данри Хилтухин тэрээн тухай «Ажаһуухые захирнаб» гэжэ ном бэшээ һэн.

...Дондуков Гомбожап Дондукович — рядовой, Курска дүхэригтэ фашистнуудые бута сохилсоо, шархатаһан.

... Мария Михайловнагай түрэлхид сооһоо үшөө Бакланов Георгий Артемьевичые дурдалтай. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадажа, хүндөөр шархатаа.

— Юрэдөө, дайн сэрэгтэ мордоһон холыншье, дүтыншье манай түрэлхидые бултыень тооложо бараханъ бэрхэ даа, — гэжэ Афанасий Данилович хөөрэнэ. —Тобшолбол, Хилтухинтануудай үг гарбалай нэгэнииньшье Эсэгэ оронойнгоо аюулда ороод байхадань, хүлеэжэ, маргажа байнгүй, ами бэеэ гамнангүй, дайсантай тулалдаа һэн. Һамганаймшье—Павловтанай талаһаа, мүн лэ тиимэ байха. Мүнөөшье манай хүбүүд, ашанар, зээнэр Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэхэдээ, угайнгаа ёһо заншалые, алдар нэрые үндэрөөр үргэжэ ябадаг.

Е. ГОЛУБЕВ.

Мүнөөдэр—Физкультурнигай бүхэсоюзна үдэр

ТЭМСЭЛЭЭР ТУЙЛАГДАҺАН СОЛО

Нютагаймнай басаган Надежда Виноградова мэнэ һаяхан үнгэргэгдэһэн бүхэдэлхэйн студентнүүдэй XII наадан дээрэ мүнгэн медальда хүртэбэ гэһэн мэдээсэл республикын спортсменүүдэй дунда сахилгаан түргөөр тараа һэн. Эндэ хүнгэн атлетикын долоон зүйлөөр тэрэ мүрысэхэдөө хоёрдохи һуури эзэлээ ха юм. Тиихэдэ энэ мүрысөөнэй урдахана Швецидэ Европын кубогта хүртэхын түлөө болоһон хахад финалай мүрысөөн дээрэ эрхимлээ һэн. Үшөө тиихэдэ байгша оной май һарада дэлхэйн рекорд тогтоожо, түби дэлхэйн залуушуулай дунда алдаршаа.

Манай Виноградовагай ажабайдалай намтар һаял эхилбэшье һаа, тэрэ хүнгэн атлетикэтэй танилсаһаар. оройдоол зургаан жэл боложо ябана ха юм. 1975 ондо тэрэ зуун метрэй зайе 12.7 секунда соо гаталдаг спортын хоёрдохи разрядтай спортсменка ябаһан юм. Эндэһээ тобшолол хэхэдэ, энэ басаганай богони саг соо түйлаһан амжалта гайхамаар.

1972 ондо Улаан-Үдын 44-дэхи һургуулиин долоодохи класста һуража ябахадаа, Надя хүнгэн атлетикэтэй түрүүшынхээ танилсаа. Тиихэдэ тус һургуулида физкультура заадаг багша Нина Акимовна Горбунова энэ басаганай шуумар бэрхые ойлгоһон байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо Надя хүүгэдэй спортын нэгэдэхи һургуулида таһалгаряагүй ябажа, тренерэйнгээ орёо хүндэ даабаринуудые дүүргэжэ эхилһэн юм. Эндэ тренерээр хүдэлдэг Сергей Павлович Разницынай үдэр бүриин һургаал заабари доро хоёр жэл хахадай туршада һуралсал-һорилго гараад байхадаа, зуун метрэй зайе 12 минута 7 секунда соо гаталжа шадаа.

Һурагша бүхэнэй хуби заяанда тохёолдодог һуралсалай шанга эрилтэнүүд тэрэниие ондоо харгы руу—һуралсалаа саашань үргэлжэлүүлхэ зам тээшэ уряалба. Эндэл тэрэ ойро зуурхана спорттойгоо хахасаха баатай болоо һэн. Тиигэбэшье, 1975 оной намар техническэ училищада һуража эхилхэдээ, «Трудовые резервы» бүлгэмдэ ерэжэ, тренер Борис Васильевич Миромановай һургаал, хүмүүжүүлгэ доро һорилго-мүрысөөндэ ябажа захалаа һэн. Һургагша һурагша хоёр түрүүшын үдэрһөө хүнгэн атлетикын табан зүйлөөр бэеэ туршаха гэлсэбэ. Энэмнай богони зайе түргөөр гаталжа һураха, үндэрые, утые харайха, ядро түлхихэдөө шаламар бэрхэ байхаһаа гадна элдэб бэрхэшээлнүүдые дабажа гүйхэ ёһотой болоно гээшэ. Иимэ хэсүү хүндэ зорилго урдаа табиһан тренер һурагша хоёр 2—3 жэлэй туршада үсэд нэтэрүүгээр һорилго хэжэ ороо. Эдэнэр үдэр бүхэндэ амархые мэдэнгүй, хэдэн часай туршада һорилго хэдэг, оронойнгоо эрхим спортсменүүдэй амжалта, түйлалтануудтай танилсадаг байгаа.

1977 ондо Рыбинск хотодо бүхэроссин залуушуулай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөн Надиин арга боломжонуудай ёһотой шалгалта болоо һэн. Тэрэ спортын табан зүйлөөр мүрысэхэдөө, 37.160 очко абажа, табадахи һуури эзэлбэ. Эндэ манай Надя түрүүшынхээ спортын мастерта кандидадай норматив дүүргэһэн юм. Хойто жэлдэнь «Трудовые резервы» бүлгэмэй түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Кисловодск хотодо болоһон наадан дээрэ 3.967 очко абажа, СССР-эй спортын мастер болоһон, удаань Россин чемпионка, оронойн залуушуулай дунда бронзо медальда хүртэһэн намтартайл.

Москвада үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадануудай һүүлээр хүнгэн атлетикын табан зүйлэй мүрысөөн долоон зүйлөөр һэлгэгдэһэн юм. Хуушанай программа дээрэнь копье шэдэлгэ, 200 метрэй зайда урилдаан нэмэгдээ.

1980 оной намар Фрунзе хотодо «Алга» бүлгэмэй шанда хүртэхын түлөө спортын олон зүйлөөр бүхэсоюзна мүрысөөн үнгэргэгдэһэн юм. Энээндэ хабаадаһан Надежда Виноградова эрхим амжалта түйлаа бэлэй. Эндэ спортын долоон зүйлөөр мүрысэхэдөө, дүн хамта 4.503 очко абажа, уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэһэн байна.

— СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ абтаһан Виноградова залуушуулай дунда эгээл эрхим амжалта түйлахын хойноһоо үсэд нэтэрүүгээр оролдодог спортсменка гээшэ, — гэжэ СССР-эй спорткомитедэй хүнгэн атлетикын управлениин ахалагша тренер А. А. Ушаков тэмдэглэнэ.

Мүнөө нютагаймнай басаган энэ жэлэй эгээл харюусалгатай тулалдаан — Европын кубогта хүртэхын түлөө болохо түгэсхэлэй наадандa бэлдэжэ эхилбэ. Мүрысөөн августын 28—29-нэй үдэрнүүдтэ Лондондо болохо.

Надежда Виноградова мүнөө багшанарай институдай дүрбэдэхи курсда заочноор һурана.

М. БОРИСОВ.

Энэ зурагта Улаан тарай хибэс дээрэ лэй дунда дэлхэйн чем боложо анха суурах най республикын барил шан Борис Будаевые нат. Уласхоорондын кл спортын мастер Борис даев һаяхан Бухарестда лоһон Бүхэдэлхэйн сту нүүдэй наадан дээрэ зо медальда хүртөө юм. Нютагайнгаа хүбүүнэй ехэ амжалта түйлаха һанда этигэжэ, һайнд амаршалая!

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Хараха янзада набтаршаг аад, шурбэһэлиг бэетэй, энезбхилэн татаһан энэ хүниие эдиршүүлэй дунда һуралсал-һорилго хэжэ байхыень харабал, анхандаа боксёр ябаһан хүн ха гэжэ абаһаар ойлгохош. Энэмнай урдандаа бүхэроссин түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ мүнгэн медальда хүртэһэн, республикын хэдэн удаа чемпион ябаһан, СССР-эй спортын мастер Сергей Дылыкович Банзаракцаев гээшэ.

Мүнөө һурган хүмүүжүүлэгшэ болоһон Сергей Банзаракцаев боксын нюусатай 1955 ондо танилсаа юм. Тиихэ үедэ тэрэниие боксын дүршэлдэ Николай Антонович Хараев һургаһан гэхэ. Тэрэ гэхэһээ хойшо Сергей Банзаракцаев арһан бээлэйн ёһотой мастер болохын хойноһоо хэдэн жэлэй туршада тэсэбэри ехэтэйгээр хүлһөө гоожуулһан байха.

Сергейн эдир наһан Захааминай районой Үлэгшэн, Харацай нютагуудта үнгэрөө. Эдэ нютагуудһаа үргэн Буряад орондомнай мэдээжэ болоһон спортсменүүд Владимир Цыренов, Александр Дугаров гэгшэд урган гаранхай ааб даа.

Банзаракцаев һургуулида һуража ябахадаа, багша Г. Б. Балаевай хүтэлбэри доро тусхай бэлэдхэлтэй боложо, боксын техникэ һайнаар шудалһан. Тэрэ 1958 ондо Улаан-Үдэ хотодо боксоор эдиршүүлэй дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа. Удаадахи жэлнүүдтэнь аяар Украинада сэрэгэй албанда байхадаа, Черниговскэ областиин чемпионой нэрэ зэргэдэ хоёр удаа хүртэһэн байна.

Сэрэгэй алба дүүргэжэ ерэһээр, Улаан-Үдын авиационно заводто тэрэ слесареэр хүдэлжэ ябаха үедөө Владимир Михайлович Николаевай хүмүүжүүлгэ доро бэеэ һорижо эхилбэ. Тиин 1965 он болотор, «Спартак» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө болодог мүрысөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ түрүү һууринуудые эзэлдэг һэн.

1966 оной зун Пермь хотодо РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ тэрэ бронзо медальда хүртэхэдөө, спортын мастерта кандидат болоо һэн. Һүүлээрнь хоёр жэлэй үнгэрөөд байхада, Барнаул хотодо болоһон бүхэроссин мүрысөөн дээрэ хоёрдохи һуури эзэлхэдээ, СССР-эй спортын мастер болоһон юм. 1973 ондо Сергей Банзаракцаев Буряадай АССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ долоодохиёо хүртэбэшье, бокстой хахасаха сагынь ерээ бэлэй. Тэрэл жэлһээ эхилжэ, залуу үетэниие өөрынгөө баян дүршэлдэ һургажа ябана гээшэ. Мүнөө тэрэ республикын хүдөөгэй спортын һургуулида ахалагша тренерээр хүдэлнэ.

Сергей Дылыковичэй һурган хүмүүжүүлһэн эдир үетэн һүүлэй үедэ өөһэдыгөө һайн талаһаа харуулжа эхилэнхэй. Тэдэнэрэй нэгэ хэдыень энээхэн тэмдэглэл соогоо дурдаха хүсэлэнтэйбди.

Улаан-Үдэ хотын 17-дохи дунда һургуулиин һурагша Николай Утенков мүнөө хүндэшэг шэгнүүртэ мүрысэдэг болонхой. Тэрэ һурагшадай дунда республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хэдэн удаа хүртэнхэй. Мүнөөдөө үнгэрөөд ябаһан гушан уулзалгынгаа хори гарандань илаһан юм. Тиихэдээ тэрээнтэй наадахаар рингдэ гараһан нүхэрөө торгоонгүй нокдаун, нокаудта оруулжа диилдэг юм. Жэшээнь, тэрэ үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада Петрозаводск хотодо эдиршүүлэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хоёр боксёрые нокдаунда оруулжа шүүһэн юм. Харин түгэсхэлэй тулалдаанда тэрэ Воронежой Валерий Ситниковтэ диилдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа. Тэрэшэлэн Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, бронзо медальда хүртэһэн боксёрнууд Игорь Назаров, Александр Уланов, Юрий Павлов болон бусад олон һурагшад эрхим бэлэдхэлтэй боксёрнууд боложо ябаһаараа үетэн нүхэдэйнгөө дунда магтуулдаг юм. Эдэ бүгэдэ хадаа дүршэл баянтай Сергей Дылыковичэй һургаал, хүмүүжүүлгын үрэ.

Энээнһээ гадна республикын болон Россин хото городуудай ринг дээрэ боксын гоё һайхан техникэ харуулжа байгаад наададаг спортсменүүд мүнөө бокстой хахасабашье, ёһотой эмхидхэл, журам һайнтай хүдэлмэрилэгшэд, хүтэлбэрилэгшэд болонхой, һурган хүмүүжүүлэгшэдтээ баяр б лан хүргэжэ ябадагыень хада, һайшаалтай байдаг Тэдэнэй нэгэ хэдые нэрлэ ха. Эрдэмэй кандидат Се Данилов мүнөө эрдэм-шэнж гын институтда, инженер-эн гетик мэргэжэлтэй Се Семенов Улаан-Үдын ТЭЦ Анатолий Анфилофьев дай депутадуудай Хорин гүйсэдкомой дотоодын х гүүдэй таһагай начальн орлогшоор, Михаил Ноже Москвагай машина бүтээл институдай аспирант, Б Чимитов ВЛКСМ-эй обком инструктор, Валерий Бо гаев республиканска бол цада хирургээр хүдэлнэ. луу наһандаа бокстой та сажа, хүмүүжэн гараһан эр спортсменүүдые тоолохо лоо һаа, олон даа.

Һурган хүмүүжүүлэгшэ бо һон Сергей Банзаракц өөрөө 18-тайһаа хойшо бо орёо хүндэ техникэ, такти тай танилсажа гараһан са хойшо хэды олон мүрысөө хабаадаһан һаа, мүнөө олон эдиршүүлые холын май зүргөөр дахуулан, жуулан һургажа ябана гээшэ. Эдэ бүгэдын түлөө Серг Дылыковичые мүнөөдэр орон доторнай тэмдэглэгд байгаа физкультурнигуудай б хэсоюзна һайндэрөөр амарш лаад, ажал хүдэлмэридэ ажабайдалдань һайн һайхан хүсэхэ дуран хүрэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Саг хүлеэнэгүй. Нуга сабшалан дээрэ хүсэтэ машинануудай хүнхинөөн бү таһараг!» — республикын колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ябасые харууһан материалнуудай суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна комитет ба мүрысөөн: «Туршалгаяа дабтаха арга боломжо бин» — КПСС-эй Хурамхаанай райкомой секретарь В. Будаевай статья. «Саг соогоо абтаһан, үнэн зүб мэдээсэлэй үндэһэн дээрэ» — республикын Госкомсельхозтехникын гол мэргэжэлтэ Г. Соковниковой статья. «Засагай дээдын зургаануудта».

Гурбадахи хуудаһанда. «Мүнөөдэр — Физкультурнигай бүхэсоюзна үдэр» — орон дотор спортын хүгжэлтэ тухай материалнуудай суглуулбари. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Заншалта «Субботын галханай» материалнууд. Соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта саг зуура бороо орохо, аадарлаадшье абаха. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 8—13 градус, үдэртөө 19—23 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ. Зарим районуудта һүниндөө оройдоо 3, үдэртөө 15 градус дулаан болохоор багсаамжалагдана.

СҮҮДЭЙ ЗАЛҺАА

ХААНАБШИ, ХАЙРАН ХОРИ НАҺА

Холшөөр залуу наһандаа хотогор һайхан гүрбэлзэмэ гоё бэеэ гоёон шэмэглэжэ, үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа онсо илгаран харагдаха дуратайшуул хаа яаханшье һаа дайралдадаг гээшэ. Теэд эдэниие һалихай хүнгэн сэдьхэлтэйшүүл гэжэ нэгэ доро сэгнэхээр бэшэ юм. Ушарынь хадаа иимэ тэнюун сэдьхэлтэйшүүлэй олохониинь тусгаар тушаалтай, хүдэлмэритэй байхаһаа гадна хара хүлһөө гаргажа олоһон салин хүлһөөрөө дуратай эдеэгээ шэлэн абажа хооллодог, яб таараһан яһала һайхан хубсаһа үмдэнхэй, харахадашье харасада дулаахан ябадаг гээшэ. Тиихэдэ нүгөөдэ заримашуулынь ажал гэхэдэ — арилаад, аба гэхэдэ — наашалаад байха дуратай, тодорхойлбол, хүдэлмэриһөө зугадажа, хүлһэ гоожуулангүй хүнгэн аргаар хоолойгоо тэжээгээд, хубсалаад ябаха дуратай байдаг юм. Эдэнэр олоной дунда хэзээдэшье шоо үзүүлжэ, хүн һүлдэеэшье алдадаг гээшэ.

Һаяхан Улаан-Үдэ городой Советскэ районой арадай сүүдтэ хүнгэн арга бэдэржэ, хулгайн хабшуу харгыда ороһон хори гаран наһанай хэдэн басагадай хэһэн хорото хэрэг харагдажа, хуулиин ёһоор хэмжээнүүд абтаһан байна. Тобшолоһ хэлэбэл, 22 наһатай Ольга Владимировна Мунгаловае хүршэнэрынь хүнэйл зэргэ боложо, хүхюун дэлгэр зугаатай, хүүхэн бэеэ бэелжэ байна гэжэ тоолодог байһан юм. Тиин он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри хүүхэн гэгдэдэг басагамнай хүдэлмэри хэхэ дурагүйгөөр хүмүүжэжэ, хүнгэн арга бэдэрһээр, хулгайн харгыда орошоһон байгаа бшуу. Нэгэтэ наратай сэлмэг үдэр Ольга Мунгалова үеынгөө нүхэд болохо Лариса Якутина, Ирина Никонова гэгшэдтэй уулзажа, хатуу харын охин соо халан хөөрэлдэжэ сэнгэбэ ха. Тиихэ үедөө Ольга Мунгаловань нүхэдтөө хандан:

—Эжымни танил болохо Любовь Михайловна Кириллова арбан хурганай гоёлто болохо алтан бэһэлигыемни абаһаар үгэнэгүй. Ошожо абая,— гэжэ дурадхаба.

Хатуу харын охиндо зоригтой болоһон нүхэдынь тэрэ дурадхалыень дары дэмжээ һааб даа. Хотын гудамжаар ходоро, гаран ерэхэдэнь, Кирилловань гэртээ үгы байгаа. Теэд Ольга Мунгалова хүлеэжэ байнгүй. сонхынь форточкоор шургажа ороод, хамаг шкаф, ханзануудыень уудалаа, урбуулаа гээшэ. Үнэтэй сэнтэй эд барааень оложо ядахадаа, һүүлэй һүүлдэ холодильнигһаань колбаса, хахад литрэй хара архитайгаар абажа, нүхэдтөө һарбайгаад, тээмэндэ худалдажа абаһан будыень һугабшалаад, ороһон нүхөөрөө газаашаа гулдираад гарашоо бэлэй. Эдэ гурбан нүхэд үнөөхи хахадаа гудамхяад, архиингаа мүнгэнэй дууһажа, амарха, сэнгэхэ аргынгаа барагдахада, абажа гараһан будөө тудалдаһан хүндэ худалдажархёо. Тиигэжэ энэ эхэнэрэй хулгайн харгы хаагдашоо бэлэй.

Баһал иимэ харгы шэлэһэн Серафима Владимировна Шобонова яһала дүршэнхэй болоһон байба. Хаанашье хүдэлмэри хэдэггүй тэрэнэй хатуу харын маанда төөришөөд, түрэһэн эхэ болохо Маргарита Елановагай гэртэ ерэхэдэнь, хэншье үгы, үүдэндэнь суурга үлгөөтэй байба. Серафима Шобонова сэдьхэлээ хүдэлгэжэ хүлеэнгүй, хүхэ суургатай үүдыень хүсөөр эбдэжэ нээхые оролдобошье, бираагүй. Һүүлээрнь сонхын форточкоор шургажа орохые һэдэхэдэньшье туһа болоогүй. Серафима Шобонова ехэ гэрэй хашаа соо наадажа байһан хүбүүдтэ дүтэлэн ошоод, нэгыень дуудажа, альбан үгэдөө оруулаад, сонхын форточкоор шургуулаа ха юм. Хүбүүншье бэлэхэнээр гулдиран ороод сонхын шэбхые тайлажа үгөөд ябаа. Тэрэ үедэ Серафима сонхоор ороод, түрэһэн эхынгээ арайхан гэжэ худалдажа абаһан 700 түхэригэй гоё һайхан хибэсые хулгайлаад, «Чайка» магазин соо уулзаһан Смирнова Зинаида Александровнада 450 түхэригөөр наймаалжархёо бэлэй. Удаань энэ мүнгэнэйнгөө дууһахын урдахана тушаан боложо ушарһан Телятниковатай хамта хонгор сэдьхэлтэй Халютинайда орожо, архидан сэнгээд гарахадаа, хрусталяар хэгдэһэн хундагануудыень хулгайлаад ябашоо. Тэрэнээ түмэр замай вокзалда худалдажа, хэдэн хоногто архидаба. Серафимын гэмтэ ябадал энээгээр дүүрээгүй. Тэрэ Бато Доржиевтанһаа мүнгэн хундагыень үбэршэлөөд, Эрхүү хотын «Алмаз» магазинда тушаажа, мүнгыень абаа һэн. Удаань Эрхирэг һуурида ажаһуудаг түрэлхидэйнгөө гэрһээ алтан хоёр бэһэлигыень хулгайлжа, «Янтарь» магазин соо наймаалжархёо. Мүн Аза Родионовна Бабушкинагай гэрһээ песец үнэгэнэй арһа «альгадаад», 72-дохи магазинда ажалладаг Дугаровада дурадхаа. Тиихэдэ холын түрэл болохо Татьяна Агаваеваһаа хрусталь амһартыень, Надежда Сахаевагай гэрһээ норкын арһаар об һон малгай хулгайлжа лалдаад, олоһон мүнгэ хооллоһон, хубсалһа байха.

Хулгайн халтируухай гыда ороһон хорин нэгэн һатай Нина Сергеевна Ц нова харанхы һүниин ха та колхозно дэлгү хажууда оршодог «Зол колос» гостиницада ор элдэб эсын шалтагү хуурмагаар зохёон үнэн лээд, табин гурбадахи мерто хонохо болоо. Тэ байрлаһан Анна Симон гай үглөөгүүр ажал хэр дээрээ гаража ошохо үнөөхи Нина Цыренова мээхэн бодожо, хүршын һэнэгтэй хубсаһа үмдэж раад ябатараа, баһал бар дашоо.

Эндэ хори гаран наһа гурбан басагадай хул харгыда орожо, хүн зо хогшол зөөридэ хоро хү һэн тухайнь хурга даран гэрэнгыгээр хөөрөөбди. Х шор залуу наһаяа хул хара мохёор хорлоходоо, нэр ямар юумэ сэдьхэ бодомжолһон байгаа хаб, дэхын аргагүй. Эдэнэр гэнэн хонгор абари зан даа, алдуу гаргаа гээ һ тон буруу. Тодорхойлон лэбэл, бага балшар наһанһ ажал хэжэ дүршөөгүй, дэлмэридэ хүлһэез гарга туршаагүйдөө гэхэ гү, эхэ, эсэгын эрхэ монсог дэжэ, тоһон соо умбажа, гон соо хүльбэржэ ябаа аад, ажабайдалай ута зам тэсэбэритэйгээр, сэхэ сэ рээр дабажа шадаха хүмүүжээгүй байшоо. Тии һээ эдэ залуушуул хюун зугаата хори наһа нигэжэл бузарлаба ха даа.

Вл. ЭЛИГШЭНЭЙ.

СЭНХИР ЭКРАН

ФИЗКУЛЬТУРНИГАЙ БҮХЭСОЮЗНА ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.00—Ород композиторнуудай зохёолнуудаар концерт. 10.25—«АБВГДейка». 10.35 — «Түрэлхид, таанадта». 11.25 — «Һолонго». Арадай уран бэлигтэнэй телевизионно программануудай уласхоорондын IV фестиваль. Маврикиин дуунууд ба хатарнууд.

Улаан-Үдэ. 11.50—Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга. 12.35 — Мультфильм.

«Орбита». 12.50—«Таанад знаэниие шадахат» — залуу ухаалан зохёогшодой конкурс. Һонин». 14.16—«Спортлотогой» 32-дохи тираж.

Улаан-Үдэ. 14.25—Шэнэ һонин (буряадаар). 14.35—Буряадай арадай уран зохёолшо Исай Калашниковай түрэһөөр 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. 15.05—«Зүүн Сибирь»—киножурнал.

«Орбита». 15.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.30 — «И вечный бой... Из жизни Александра Блока» — телефильм. 16.40—«Мүнөөдэр — Физкультурнигай бүхэсоюзна үдэр». СССР-эй спорткомитедэй түрүүлэгшэ С. П. Павлов дамжуулгада хабаадаха. 16.55—«Манай спортын тугууд доро». Концерт. 17.15—«Ребята с Канонерского»—уран һайханай фильм. 18.30—«Ан амитанай ажамидарал». 19.45—Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 20.30—«Киногой һонин». Москвагай 12-дохи Уласхоорондын кинофестиваль. 22.00 —«Время». 22.35—«Кроссворд». — эстрадна программа. 23.35 — «Центрнаучфильм» студиин эрдэм дэлгэрүүлгын фильмнүүдэй программа. 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Тб). 00.45—Шэнэ һонин.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.50 — «Совет уран зураг». (А. В. Фаворскиин мастерской соо).

Улаан-Үдэ. 12.50—«Алексей Саврасов». «Балтикын аялганууд»—баримтата фильмүүд.

Орбита. 13.40 — Гүрэнэй Черкасска габьяата украин арадай хоорой концерт.

Улаан-Үдэ. 14.15—«Ажабайдалдаа бусалга» — киноочерк.

Орбита. 14.25 — «Хани харилсаан» —тележурнал. 14.55 Уласхоорондын конкурснуудай лауреат В. Ересько наадаха.

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20—«Ажабайдалай замда гаргаха үизмшэлгэ». 16.05 — «Энэ Украина» — баримтата фильм. 16.35 —Ф. Шиллер «Мария Стюарт» —фильм-зүжэг. 19.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 20.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». «Мэхэтэй хирээ»—мультфильм. 21.15 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 22.35 — «Всего три недели» — уран һайханай фильм. (1-дэхи, 2-дохи сери).

Редактор Р. Б. ГАРМАЕ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35. редактор—2.54.54, приемная —2.54-93, зам. редактора—2-68.08, зам. редактора—2.62.62, отв. секретарь —2.50-52, секретариат—2.66-76 отделы: партийной жизни—2.60.91, пропаганды—2.56-23, промышленности и строительства—2.61.35, сельского хозяйства —2.64-36, 2-63.86, советского строительства и быта—2.69-58, культуры и школ—2.60-21 информации—2.34.05, перевод—2.54-93, писем и селькоров —2.67-81, корректорская—2.35.95, машинное бюро—2.57.63 фотолаборатория—2.33.61, отдел объявлений—2.65.54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01650. Заказ № 182. Индекс 5901